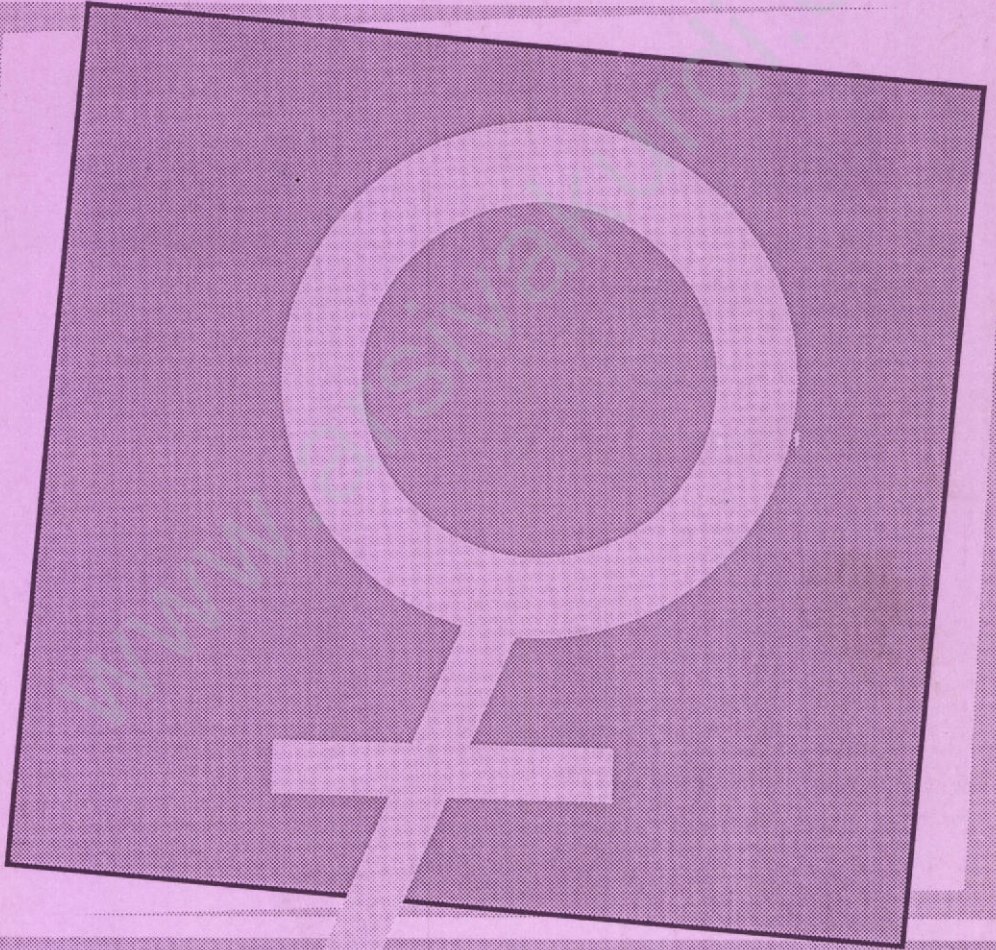

2 Aylık Kültür Kadın Dergisi Yıl: 2 Sayı: 8-9

Mayıs 1999 350.000 TL.

DAYANIŞMA AMA NASIL?

JUJİN

2 Aylık Kürt Kadın
Dergisi

Yıl: 2

Sayı: 8 - 9

Mayıs - Haziran 1999

Sahibi : Oya Coşkun

Sorumlu Yazı İşleri

Müdüğü: Songül

Tanrıkulu

Grafik Tasarım: Roşa

Teknik Uygulama: Yücel,

Canan, Fuat Dündar

Adres: İstiklal Caddesi,

Terkos Çıkmağı.

Karaaslan Apartmanı.

No: 109 Tünel-

Beyoğlu/İSTANBUL

Tel/Faks: 0212-

292 18 66

Baskı: Diyar Matbaası

Abone koşulları:

Yıllık (6sayı)

Yurt içi: 2 100 000

Yurt dışı: 40 DM

Yapı ve Kredi Bankası

Yayla Şubesi- İstanbul

Hesap Numarası:

3004813-2

Almanya temsilcisi:

Baran

Jujin 2 ayda bir yayınlanan

kadın dergisidir. Katkıda

bulunanlar tarafından

verilen yazıların ve

görüştüğümüz insanların

görüşlerinin yayınlanması,

bizim görüşlerimizle aynı

olduğu anlamına gelmez.

Jujin, kadınların seslerinin

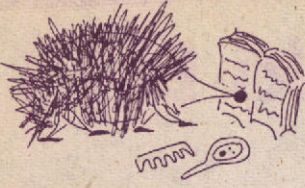
herhangi bir kısıtlama ve

sansüre uğramadan

işitilebileceği bir yerdir.

i ç i n d e k i l e r :

Sunuş	1
Şevin- Ensemdeki El.....	2
Canan- Kaleler Ve Şu Köprü Meselesi.....	4
Ebru Tetik- Feminist Politikada Yeni Soru(n)lar.....	7
Jujin- 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı.....	10
Berçem- Işığı Yok Edemezsiniz.....	12
Canan- Kadınlara Mahsus İşkence.....	16
Jujin- I.Kadın Sığınakları Kurultayı.....	19
Jujin- Kirpi ve Tilki.....	20
A. Mutlusaray - Şiir.....	21
Ruhan Mavruk- Kışkırtıcı Çekirdek	24
F. Berktaş- Kaleler mi Köprüler mi?	27
Jujin- Kate Millett	29
Hande- Bir Lokma Yiyecek Cennetin Kapısını	33
Jujin- Haber-Yorum.....	34
Hande- 1970-1980 Kürt Kadın Grupları.....	38
Zelal- Allahın Kızları	43
İlkay Sönmez - Yeni Bir Güne Uyanmak.....	46
Birgül- Bir İntiharın Ardından	48
Zeynep- Gerdek Gecesi.....	49
Güle- İlk kez Kadın Sığınma Evine Giderken	51
Emine- Çiçek-çi Kadın Yüreği-m.....	53
Dilvin- Pembe Panjurlu Hayalim Önce Kızıla	55
Bercan- Köşesinden Kıyısından Bir Sohbet.....	58
Birgül- Hayatımızın Kaptanlığını Yapabilme	60
Roşa- İstanbul'da Göçmen Bir Kadın Olmak.....	62
Jujin- Bir kadın Grubu kendin feshetti.....	64

Merhaba,

Zaman kötü ve bizler uzun bir süredir dergiyi çıkaramamanın sıkıntısını yaşıyorduk. Bunun kısmen biz kaynaklı, kısmen de bizim dışımızda, bizleri etkileyen birtakım nedenleri var elbette. Herşeye rağmen, "çıktık, çıkacağız" derken nihayet çıktık ve yine sizlerleyiz.

Bu kez, Jujin'i geçen uzun zamanı da göz önünde bulundurarak, iki sayıyı birleştirerek yayınlıyoruz. Ve bu yüzdendir ki elinize geçen bu sayımız, tam 64 sayfa.

Yine yeni yazarlar var aramızda. Daha önce de olduğu gibi Diyarbakır' dan bize ulaştırılan yazıları bulacaksınız bu sayıda. Almanya'dan Gule, kadın sığınağı deneyimlerini aktardı bize. Tam zamanydı, çünkü geçtiğimiz aylarda, I. Kadın Sığınakları Kurultayı yapıldı İstanbul'da. Kürt kadınlarının da yer aldığı bu kurultayla ilgili kimi sonuçları dergimizde bulabileceksiniz. İkinci dalga/Radikal feminizmin önemli temsilcilerinden sayılan Kate Millett İstanbul'da okurlarıyla feministlerle buluştu. Bu buluşmada Jujin de vardı. Bu sayıda, Kate Millett' in, Kürt kadınlarıyla ilgili düşüncelerine ve hayat hikayesine de yer verdik.

Aslında Jujin'in, yayın hayatındaki bu uzun araya ve çoğu yazılarımızın önceden yazılmasına rağmen gördük ki kadınların gündemi aslında pek değişmiyor. Her zaman yaşanma ihtimali yüksek olan şiddet yine tekrarlandı, kadınlar yine tecavüze uğradılar, Kürt kadınlarının yaşadığı ırkçılık ve negatif ayrımcılık yine diz boyuydu. Bu sayıda yer verdiğimiz kadınların gerek aile içinde ve gerekse politik mücadelede karşılaştıkları baskıları anlatan "Gerdek Gecesi", "Işığı yok edemezsiniz" gibi yazılar acı gerçekleri tekrar yüzümüze vuracaktır.

Bütün yazılarımızdan söz edemeyeceğiz ancak, daha önce başlayan ve bu sayıda da devam eden röportajlar, yazı dizileri ve araştırma yazılarımız devam edecek. Kürt ve Türk kadın hareketinin sorunlarını irdeleyen, pratik ve teorik tartışmalarını, değişik bakış açılarıyla bu sayıda da sürdürüyoruz. Umarız gelecek sayılarda da bu tartışmalar devam eder, bu da ancak sizlerin görüş ve katkılarıyla olur/ olacaktır.

Türkiye'deki siyasal gelişmelerin, kadın ve muhalif hareketlere olumlu/ olumsuz etkileri oluyor. Olumsuz etkilerin çokluğuna rağmen; Kürtlerin, emekçilerin, kadınların, ezilenlerin kısacası herkesin, bir dayanışma, birlikte tavır koyma bilinci geliştireceğine ve güçlü bir örgütlülüğe götüreceğine inanıyoruz.

Daha güçlü bir kadın hareketi için elele...

* 7. sayıda yer alan, "Yılmaz Güney" başlıklı makalenin yazarı Necla değil, A. Mutlu idi. Bunun için özür diliyoruz.

** Sayfa 53, 63 ve arka kapakta yer verdiğimiz resimler, Halepçe katliamı sonrasında basılan bir katalogdan alınmıştır ve Kürt ressamlarına aittir.

*** Bir duyuru daha; Sanatsal büyük bir etkinlik için, Kürt kadın sanatçılarıyla bir araya gelmek isteyen arkadaşlarımız var aramızda. Bizimle iletişime kurabilirsiniz tabii ki, daha ayrıntılı bilgi için.

Ensemizdeki El !

Ş
e
v
i
n

Derginin gündemini belirlemeye çalışırken son aylarda Türkiye'de gündem çok sıcaklaştı. Kamuoyu tarafından Türkiye ekonomisinin krize girdiğini, beklenen ve bilinen bu sonucu medya Sakıp Sabancı ve Rahmi Koç'un açıklamalarına dayandırarak beklenilmeyen sonuç olarak sunmaya çalıştı. Her ekonomik krizde olduğu gibi vatan sakarya söyleminin gündeme getirildiği biliniyor. Bu kez de neden A.Öcalan oldu. İtalya'ya uygulanan ambargo söylemi. Galatasaray'ın, Juventus maçında beraberliği daha sonra İspanya'da yenilgiye uğratılması Fatih Terim'inde dilini kesti ve Türkiye'nin bu ambargonun altından kalkamayacağını Rahmi Koç itiraf edince çok fazla bu söylem tutmadı. İtalya meselesi böyle iken Öcalan'ın teslim edilmesi/ Türkiye'ye getirilmesi yeni bir süreci başlattı. Türkiye'de Kürt kişi ve kurumlarına saldırılar, tutuklamalar yine hız kazandı. Düşen hükümet görevini Demirel, Ecevit'e verdi. Bir zamanların sosyal demokrati halkçı karaoğlan Ecevit'in sağ partileri biraraya getirmek için inanılmaz bu çabasını izlerken şaşırmadım, çünkü Dünyada sosyal demokratların bir çoğunun akibetinin bu olduğu biliniyor. Türkiye'de yirmi yıldır yaşanan savaşın faturası, çetelerin inanılmaz servet edinmeleri, iktidarın ve karanlık ilişkilerin doğurduğu zenginler onu çok ilgilendirmede. Herşey çok hızlı geçiyor. Seçim süreci başladı. Seçim çalışmaları paranın oranıyla eşdeğer olarak kendini gösteriyor. Sağ partilerin seçim çalışma malzemeleri bol. Her yerde asılan flamalar , afişler... Sol partilerin ise malzemeleri dar ve sınırlı Ve sağ partiler

kadar rahat da çalışmıyorlar. Partileri basılıyor; hergün göz altılar oluyor. Bu şartlar altında seçim çalışmaları nasıl oluyorsa? Sol partilerin (HADEP, DBP, SİP, ÖDP, İP) kadın aday oranları ise, sağ partilere nazaran çok fazla yüksek. Sağ partilerdeki sayı ise neredeyse vitrinlik. Kadınların siyasal arenaya katılım başka baharlara kaldı. Bu arada Demirel de devlet sanatçıları seçti. Seçimin dışında kalan sanatçıları dinlerken İbo yağalığının bu kadarına pes dedirti. Bunların yanısıra Orhan Pamuk, Fikret Ötyam gibi sanatçılar bu ödülü yerinde gerekçelerle reddettiler. Buhranın krizleri her gün medyada trajikomik tablolar izlettirdi seyircilere. Kadınların da gündemi doluydu. Kadınların kendi günlerini 8 Mart'ı dahi kutlamalarına izin verilmedi, devlet kutladı. 8 Mart'ın kutlanmasına izin vermeyen yetkililer Newroz'a izin verirler mi? Sonuç; baskı, cop kısaca her zamanki manzaralar. Bu arada yine koşturduğumuz yerler oldu. 10 Aralık İnsan Hakları Haftası "25 Kasım Uluslararası Şiddet günü, 8 Mart... Toplantıdan toplantıya koştuk. Ama hep aynı kadınlardı koşturanlar. Bütün sorun bu değil mi en çok ezilenler en az sesini çıkaranlardır. Koşturan kadınlar buntun farkında ki bu zorluğa inat yürüyorlar. Bu yıl kitap fuarının sürprizi uluslararası kadın bilincine sahip, bir çok kadın tarafından tanınan Kate Millet idi. Bu zorlukları onunla da konuştuk "işimiz kolay değil çok zor ama **Kürt kadınlarının feminizme net yaklaştıklarını gördüm. Çok baskı görmelerine rağmen Türk kadınlarından daha hızlı kadın bakışına sahip oldular.**" Doğru

d
i
d
o

tesbitte bulunuyordu Kate Millett. Çünkü kimliğinden dolayı ezilmeyi katmerli yaşamış İNSANLARIN BİR BAŞKALDIRISIYDI. Gazetelerde yine tecavüz haberlerini okuduk. En son örnek de devlet bakışının ne kadar erkek egemen olduğunun yalın ispatıydı. İzmir'de üniversite öğrencisi bir kadının iki erkek tarafından kaçırılıp beş gün boyunca tecavüz edildikten sonra şoka girmiş bir halde bulunmasıydı. Burada yaşanan çok önemli bir ayrıntı vardı. Bu olayı yaşayan kadının ev arkadaşı polisi aramış aldığı yanıt ise ilginçten öte dehşetti. "Arkadaşım eve gelmeyince merak edip polisi aradım bana merak etme kuşadasına tatile gitmiştir" şeklindeydi. Evet kadınsan ve tek başına isen yasalarda senden yana değil. Bu ve benzeri olaylar giderek artıyor.

Kadınlar sokağa çıktıkça suçludur, tıpkı Kürtler gibi.

Bugünlerde Kürt-Türk kadınları yeniden feminizmi tartışıyorlar. Bazen tansiyonun yükselmesine rağmen tablo net değil. Yapılan kadın eylemlerinde kadın sayısının çok az olmasında bu netsizliğin bir etkisi var mı? Kurumsal anlaşma elbette çok önemli. Ama tartışmalarda yaşanan keskin muhalefeti, kadınları alanlara taşımaya kullanmakta bir o kadar önemli diye düşünüyorum. Bu tartışmaları izlerken her seferinde yara aldığımızı da düşünüyorum. İlişkiler donuyor, yerini bürokratik tartışmaya, zorunlu ilişkilere ve sevgisizliğe bırakıyor. İnsani özelliklerimizin yerini başka özellikler alıyor.

Gittiğim bir kurum nedeniyle düşündüm. Bu kurumla ilgili yazarsam neyle ilişkilendireyim diye. Haberler, kadınların duyguları, aile içi şiddet, işkence, tecavüz, geçmiş kadın çalışmaları. Burası "Sakatlar Derneği" idi. Burada sağlamlar azınlıktaydı. İçeri girmeden

"Sakatlar Derneği Rehabilitasyon Merkezi" tabelası ilgimi çekti, sordum. Yanıtları "aklına uzmanı, sağlık personeli, araç ve gereçli bir kurum gelmesin, bizimkisi doğal olanı" Nasıl yani demeden devam etti "

Özürlüler sağlamlar arasında hep ikincil ve görünmezdir. Dolayısıyla buraya gelen bir özürlü kendini yalnız görmüyor ve ayrıkçı duygusuna

kapılmıyor. Rahat davranıyor ve burası kendiliğinden doğal rehabilitasyon görevini görüyor" Ayağı felçli başka bir kadının "Ben daha önce dışarı çıkmaz, kimsenin beni görmesini istemezdim, dışarıdan hiç zevk alamıyordum. Buraya ilk geldiğimde çok şaşırardım, bir süre sonra gülebildim, yaşamı sevmeye başladım " bu söyledikleri de

tamamlayıcı ve çarpıcıydı. Onu dinlerken etnik kimliğimin sonuçlarının da böylesi bir benzerlik taşıdığını dolayısıyla bana göre tesbiti çok doğruduydu. Konu kadınlar açısından da önemli. Gelişimi; alt yapısı sağlıklı olmayan ve sağlam insanların aç ve açıkta olduğu bizim gibi ülkelerde kadınlar saklıdır, özürlüler daha bir görünmezdir, buna göre özürlülerin durumu ne olur? İçler acısı.

Evet, insanın yaşamını belirleyen kimlikleridir. Bunlar ad, soyadı değil.

Etnik, mesleki, cinsiyet ve fiziksel kimliklerdir. Bu kimliklerin kişide önceliği, ikinciliği en fazla yaşamını etkileyen ve yarattığı sorunlardır.

Ve seçim atmosferi ve son aylardaki ayrıntılar...Ensemizdeki eller durmadan çoğalarak devam ettiğinden her bir önemli haberi yazmak derginin sınırlarını ve

olanaklarımızı zorladığından ancak kıyısından, köşesinden geçebildim.

Kadınların Birliği

&

Şu Köprüler Meselesi

C
a
n
a
n

Bu yıl 8 Mart'ta bu ülkedeki bütün kadınların mutsuz olduklarını düşünüyorum. En azından ben kendimi çok mutsuz ve yalnız hissettim. Bu yıl da kadınların birliği sağlanamadı. Türkiye'de var olan Kürt ve Türk kadın hareketinin, emek cephesindeki kadınların birliği üzerine çok tartışmalar oldu, daha da olacak. Sanırım buna nokta koymak zor. Dünyada da siyah kadınlar, beyaz kadınların savunduklarını eksik görmüş ve karşı düşüncelerini, tezlerini geliştirmişlerdir. Aynı şeyi üçüncü dünya ülkelerinden kadınlar da yaptı. Beyaz kadının (Batılı-orta sınıf kadınla) savunduğu feminizmin, bütün kadınları ifade etmediğini doğrusu biz de görüyoruz. Ve bunun bizim açımızdan kadınların birliği noktasında büyük engel olduğunu düşünülüyor. "Feminizm ve Ezilmenin Çelişkileri" adlı kitapta Caroline Ramazanoğlu kadınların birliğinin sağlanamayacağı veya olmasının koşullarını teorik olarak tartışıyor. Bu kitabı okudum ve sizlerle paylaşmak istediğim bazı bölümlerini aktarmayı, paylaşmayı istedim. Doğrusu bütün dünyada olduğu gibi bizim konumuzda olan yani milliyet/etnik aidiyet/ırk ve sınıf farklılıklarının yarattığı sorunlar temelinde ezilmeyi ve buna karşı

mücadele vermek gerektiğini söyleyen kadınlar, bu tartışmaları yaşadılar ve yaşıyorlar. Bu tartışma daha çok ikinci dalga feministlerin ortaya attığı gibi "bütün kadınlar aynı şekilde ezilirler" tezinden sonra yaşandı. "Beyaz feminizmin siyah eleştirisi. Yeni dalga feminizme, siyahlardan ve üçüncü dünya ülkelerinden yöneltilen eleştiriler, beyaz feminizmdeki kız kardeşlik kavramının batı deneyiminin dar bir yorumlanışından kaynaklandığını öne sürüyor. Bu eleştiriler, kadınların erkekler tarafından ezilmesinin yaygınlığına rağmen mevcut tek baskı biçimi olmadığını ileri sürerek, yeni-dalga feminizminin kadınların ezilmesi kavrayışına karşı çıkıyor. Onlara göre ayrıcalıklı beyaz batılı kadınların karşılaştıkları başlıca baskı biçiminin cinsiyetçilik olması aslında olağan dışı bir durumdur."(1) Yukarıdaki alıntıda da belirttiği gibi; ikinci dalga feministlerle siyah kadınlar ve bizim gibi üçüncü dünya ülkelerinden kadınların feminizmin bu yönüne karşı çıkmaktaki haklılığımız aslında ortadadır. Unutulan ya da görmezden gelinen bir gerçek var ki; o da başka ezme, ezilme ilişkileri içerisinde olduğumuz. Başka ezilme çelişkilerini yaşayan kadınların yaşam deneyimleri, öncelikli talep ve

Ç
a
r

"Bence radikal olan tutum, sizden farklı olan insanlarla ittifaklar kurmaktır. İrk, cinsiyet, sınıfsal ve cinsel kimliklerin tümünü aynı anda ele almanın radikal bir tutum olduğunu düşünüyorum. Bence bu gerçekten radikaldir, çünkü daha önce hiç yapılmamıştır."

mücadele anlayışlarının farklılığı ve önceliğine, ikinci dalga feminizmin bu şekilde müdahalesini doğrusu kurtuluşçu bir yaklaşım olarak görmek mümkün değil.

Her şeyden önce karşınızda kocaman ırkçı ve ayrımcı bir yaşam dayatması var. Erkek şiddetinin yaşanma ihtimalinin çok yüksek olmasına karşın, sokakta devlet şiddetine veya egemen ırkın şiddetine de aynı oranda uğrama ihtimali ile karşı karşıyasınız. Dolayısıyla bir kesimin muhatap olmadığı bir ezilme ilişkisinin de tüm kadınların muhatap olamayacağını tezini geliştirmek ve genelleştirmek büyük bir teorik ve pratik hatadır. Aynı şekilde sınıf çelişkisinden dolayı ezme ilişkisinde bulunan binlerce kadın için de geçerlidir. "Kadınlar, biyolojik ırk kategorileri tarafından değil, ırkçılığın yol açtığı somut tarihsel egemenlik, ayrımcılık ve sömürü sistemleri tarafından bölünmektedirler. İrkçılık, bir ırksal üstünlük ve aşağılık hiyerarşisine göre belirli grupların ırk grupları olarak belirir. Bu hiyerarşi içinde egemen ırk grubu daha aşağı gruplara

ayrımcılık uygular. Ayrımcılık istihdam, konut, eğitim, sağlık ve sosyal yasalar ve fiziksel güvenlik alanlarında uygulanır." (2) Kürt olup feminist olan kadınların, kadın cemaatlerinde karşılaştıkları şey; sadece cinsel baskıya karşı çıkılmadığı noktasında eleştirilerdir. Oysa ki gerçekten unutulmuş ya da görmezden gelinen birşeyler var: Öyle somut anlar geliyor ki, sizin cinsiyetinizin hiç anlamı yok, orada bir insan olarak ya da farklı aidiyetlerinizden dolayı hayati durumlarla karşı karşıya kalabiliyorsunuz. Bu ırkçılık sokaktaki fanatikten de gelmeyebiliyor; yani başınızdaki bir kadından, kızkardeş dediğiniz kadından da gelebiliyor. Siyah kadınlar bunun tartışmasını bizden çok önce yaşamışlar, bizler de bu günlerde çok fazlasıyla yaşıyoruz doğrusu. "Siyah kadınlar yaşadıkları cinsel baskıya rağmen ırkçılık baskısının kendileri için daha önemli olduğunu ve bu baskının yaratılmasında beyaz kadınların beyaz erkeklerle işbirliği yaptığını ve siyah toplumun cinsiyete göre bölünmesinin varolan kötü

kötüleştireceğini, hatta tüm siyah insanların sonu olacağını ileri sürmekte haklılar." (Skyes 1984) (3) Tüm bunların yanında bizim ırkçılıkla ya da kadın hareketini bölmekle suçlanmamız galiba bize acı veriyor. Kürt kadınları feminist olmadan önce de sonra da her türlü köprüyü kurmaya ve köprülerle dünyanın her yerindeki kadınlara ulaşmaya çalışmıştır, çalışıyor. Köprüleri yıkan değil, köprüleri inşa edecek olan yine bizler olacağız. Birbirimize iktidar ilişkisinde olduğumuz, birbirimize benzetmeye çalıştığımız sürece değil, cinsiyetçiliğe karşı güçlü bir mücadele vermek, sağlıklı hiçbir örgütlenmeye ve başarıya ulaşamayız. Önümüzdeki engel sadece cinsiyetçilik değil aynı zamanda ırkçılık, aynı zamanda ayrımcılık, aynı zamanda örgütlü şiddet gücüdür. Bunları görmedikçe kaleleri bizim yıkmamız zor olacaktır. "Benim Sırtım Olan Bu Köprü-Moraga ve Anzaldua 1983 Pencere) değişik sınıf, ırk, etnik azınlık ve üçüncü dünya ülkelerinden kadınlar arasında köprüler kurabilmek, feminizm içinde ırkçılığı, etnik ve milliyet farklılıklarını aşabilecek politik stratejiler yaratabilmek anlamına gelir." Sözü aslında çok şeyi anlatıyor galiba, önemli olan bunun satır aralarını okuyabilmek.

"Siyah ve beyaz kadınlar arasında yarattığı iktidar ilişkilerinin kökenleri, sömürge ilişkisine dayandırır. Kişisel olarak sınıf ve cinsiyet baskısıyla olduğu kadar ırk baskısıyla da başa çıkmak zorunda olan feministlerin mücadelesi, yalnızca erkek egemenliğine karşı mücadele eden beyaz (ortasınıf) feministlerin mücadelesiyle aynı değildir." (Carby 1982) (4)

"Feminizmin siyah kadınlar için olmadığını savunmak yerine, beyaz feministlerin, insanlığı yok eden ırkçılığın beyaz kadınların da sorunu olduğunu görmeye çağırdılar. (Davenport 1983 -Welch 1984)" (5) Gelin bizler de, feminizmin Kürt kadınlarına olamayacağını söylemek yerine, Kürt feminizmi mi? demek yerine, gerçekten de insanlığı yok eden ve ülkemizde geliştirilmeye çalışılan şoven ırkçı, Kürtleri ve Türkleri karşı karşıya getirmeye çalışan bu duruma karşı kadın gücümüzü birleştirelim ve birlikte karşı koyalım. Biz Kürt, Türk, Arap ve kendini hiçbir milliyetten görmeyen kadınlar! aramızdaki bölünmeler konusunda birbirimizi eleştirmeden, birbirimize tahammül etmeden, birbirimizi birbirimize benzetmeye çalışmadan, öncelikli taleplerimize ve mücadele hattımıza müdahale etmeden, kadınlar arasında yeni köprüler kurmayı hayal bile etmeye başlayamayız.

Bence radikal olan tutum, sizden farklı olan insanlarla ittifaklar kurmaktır. Irk, cinsiyet, sınıfsal ve cinsel kimliklerin tümünü aynı anda ele almanın radikal bir tutum olduğunu düşünüyorum. Bence bu gerçekten radikaldir, çünkü daha önce hiç yapılmamıştır. (Barbara Smith) (6)

1- Caroline Ramazanoğlu -Feminizm ve Ezilmenin Çelişkileri.

2- A.g.e

3- A.g.e

3- A.g.e

4- A.g.e

5- A.g.e

6- A.g.e

FEMİNİST POLİTİKADA YENİ SORU(N)LAR -I-

NELER OLUYOR?

Son günlerde farklılıkların ve çelişkilerin iyice gün yüzüne çıktığını görüyoruz. 8 Mart 1998 sonrasında Türkiye’de yaşayan feminizmlerin, gerek kadın kimliğine, gerekse de kadın politikasına yönelik vurguları ve öncelikleri arasındaki ince ayrımlar bugün yeni tartışmalara gebe. Yaz aylarından beri kadınlar çeşitli biraraya gelişlerinde, kendi içlerinde ve kendi aralarında yeni sorularını ve yeni çözüm arayışlarını gündemleştiriyorlar. Bu tartışmaların görünen somut yüzü Pazartesi, Jujin, Roza ve Jin u Jiyan dergilerinde 8 Mart 1998’in değerlendirmesi, ÇATOM’lar, Kürt kadınlarının Kürt olmayan kadınlarla ilişkileri konularındaki yazılar ve eleştiriler oldu; (bu konularda yazan kimi erkekler de oldu, ama her antifeminist yazı ciddiye alınmayı hak etmiyor) görünmeyen yüzü ise kadınların kendi kendilerine ve birbirlerine sordukları yeni sorular. Yıllardır farklı kulvarlarda politika yapan feministler yeni taleplerle bir araya geliyorlar. Yine, yıllardır feminist teoriye ilişkin okumalar yapan kadınlar şimdiye kadar okudukları metinlerde hiç rastlamadıkları yeni kelimeler duyuyorlar. Değişen birşeyler var, akan bir feminizm(ler) var; değişen nedir? Değişen biçimlere uygun

sözcükler hangileri; değişeni tanımlayacak olanlar kimler? Feminizm ister bir ideoloji olarak tanımlansın, ister sadece bir yöntem olarak kullanılsın, içinde sürekli bir eleştiri taşır; bir sorular bombardımanıdır; Amerika’yı yeniden keşfe çıkar, çünkü bilir ki her bir keşifte bulunanın adı değişir. Bu yüzdendir ki feminizm bir yeniden tanımlama sürecidir, bu yüzdendir ki feminizm dinamiktir. Sabit bir feminizm tanımı olmadığı gibi, feminizmin olgulara ilişkin tanımları da dinamiktir. Bu dinamizme bir de feminizmlerin çoğulluğu eklenince, feminizmin kavramlarının ve tanımlarının da çoğul olduğu ortaya çıkar. Bugün Türkiye’de feminizm(ler)in yeni tanımlar geliştirmesini zorunlu kılar bir paradigma değişimi yaşanıyor (örneğin burada “Türkiye” derken ulusal sınırları olan **Bir** ülkeyi kastetmek istemiyorum, ama yerine hangi kelimeyi kullanabileceğimi bilmiyorum, “bu coğrafya” değil, “bu topraklar” değil, “bura ve ora” değil, peki ama ne?) Bu paradigma değişimi hem bizzat kadın kimliği, hem de feminist politika biçimleri konusunda odaklaşıyor.

KADIN: ?

Farklılaşmaların ve tartışmaların ilki “kadın” tanımı üzerinden yaşanıyor. İçinde radikallerin de bulunduğu bir grup feminist, kadınlığı biyolojik bir

kimlik olarak ele alarak, ezilmenin, kurtuluşun ve yaşanacak olası ortaklaşmaların temelini "bir biyolojik kimlik olarak kadın paydası"nda görürken; daha ziyade Kürt kadınlarının içinde bulunduğu grup, kadınlığı toplumsal bir kimlik çerçevesinde değerlendirerek farklılığın ve çok boyutlu bir feminist mücadelenin altını çiziyorlar. Kadın olma halini biyolojik ya da toplumsal bir kimlik olarak algılamamanın yarattığı teorik fark bir araya gelişlerin bileşenleri ve ortaklaşmaların amacı ve hedefleri gibi tartışmalarda somutlaşıyor. Nitekim kadınların ezilmesinin evrensel bir durum olduğunu söylemekle, bu belirlemeye kadınların farklı ezilme biçimleri altında yaşadıklarını eklemek arasında böylesi bir tanım farkı var. Tanımlarda yaşanan bu farklılaşma belki de kendisini en çok "ortaklaşma" denen bir araya gelişlerde hissettiriyor. "Her kadınla sadece kadın olduğu için biraraya gelebilir miyim?" sorusu zamanla yerini "biraraya gelişlerimde öne çıkardığım kadın kimliğimin yanısıra, sahip olduğum diğer kimliklerimi neden evde bırakayım?" sorusuna bırakıyor.

FARKLI GEÇMİŞLER

Kadınlar bir araya gelişlerinde şüphesiz günlük hayat pratiklerinin ve geçmişlerinin çatışmasını da yaşıyorlar. Hatta biraz ileri giderek bu duruma "kuşak çatışması"da denebilir. Bu çatışma daha ziyade kendini "siyasi geçmiş" konusunda gösteriyor. Sosyalist ve/veya ulusal

mücadele geçmişi olan/ şu anda da bu mücadeleyi yürüten kadınlar ile, daha önceden herhangi bir örgütlülük yaşamamış kadınlar arasında adına bir nevi "siyasi tecrübe" diyebileceğimiz bir fark doğuyor. Örgütlülük deneyimi olanlar, mevcut politika biçimlerini sorguladıkları ve feminist bir alternatif arayışında oldukları sürece, feminist politikaya yeni ufuklar açarken, bazen de mevcut politika biçimlerini en azından söylem düzeyinde tekrarlamak zorunda kalıyorlar; bu durumda bu, kadınların değişen feminist paradigma ile uyumlu biçimler üretmesini zorlaştırıyor. Hatta feminist teorideki değişime bir direnç doğuyor. Üstelik bu "tecrübeli olma hali"nin hitabet yeteneği, ikna kabiliyeti, düzgün cümleler kurabilme, organizasyon yapabilme bilgisi gibi konularda örgütsüz kadınlar üzerinde bir iktidar yarattığı da söylenebilir. Bu durum feminist hareketin sürükleyicisi olan bu kadınların tartışmaların ön saflarında yer almasıyla, bu kadınların "fikir önderi" konumunda kalmasıyla feminist değişimi de facto engellemeleri anlamına gelebilir. Böylesi bir tehlike muhtemelen feminist politikanın en büyük açmazlarından biri. Örgütlülük deneyimi olmayan kadınların feminist politika biçimlerine en önemli katkısı, tam da bu noktada mevcut paradigmanın eleştirisi düzeyinde gerçekleşiyor. Öte yandan örgütlülük deneyimi olan kadınların bizzat kendi örgütlerinde

gerek erkeklere, gerekse de anti feministlere karşı verdikleri mücadeleler politikaların toptan değişimini hedefleyen feminist perspektif açısından oldukça önemli. Nihai olarak feminist politika içinde, hem örgütlüler hem de örgütsüzler birbirlerinden çok şey öğreniyorlar, birbirlerini ve kendilerini sorgulamaya devam ettikleri sürece feminist politikaya değerli sorular ve sorunlar katıyorlar.

FEMİNİZMİN GELECEĞİ NASIL OLACAK

Feminizmin 80'li yıllarda yaşadıkları ve şimdiye aktarılan deneyimler şüphesiz gözardı edilemeyecek kadar önemli; özellikle de değişen koşullar ile karşı karşıya gelindiğinde (kendiliğinden) ürettiği yeni sorular açısından. 80'li yılların feminist politikası "kişisel olan politiktir" diyerek politikanın ve mevcut muhalefet söyleminin hem içeriğini hem de biçimini değiştirdi. Feminist kadın politikası kadınların özgül sorunlarını gündeme taşıırken bir yandan da genel sorunları kadına değen yönleri ile tartışarak sözünü söylemeye başladı. Bir yandan eviçi şiddete, tecavüze, cinsel tacize yönelik kampanyalar yürütürken, öte yandan (kemalistlerden farklı olarak) savaşın, militarizmin, ırkçılığın kadınlar üzerindeki somut etkilerini de gündemleştirmeye başladı.

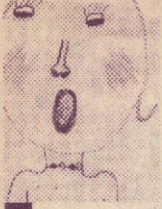
n
e
h
Bağımsız konumda olsun ya da olmasın, sistem karşıtı bir feminist hareketin yapması gereken de buydu gerçekten.

Bu gereklilik, politik ya da vicdani bir zaruriyetten öte, feminist ideolojinin içermelerinden biri olarak algılandığı

ölçüde, bu "çoğratyadaki" (gene aynı sorun, burası neresi??) feminist kadın hareketi ivme kazanacaktır.

Feminist yöntemin ve kavramların, tüm ezilme biçimlerine, tıpkı cinsiyetçiliği, ataerkilliği, cinsel işbölümünü ele alır gibi sorguladığı ve açıklayabildiği bir gelecekte, evlerden futbol sahalarına, okullara, sanata, dile, medyaya, işyerlerine, örgütlere ve savaş alanlarına kadar uzanan bir perspektifle, cinsiyetçiliğin görünen ve görünmeyen yüzleri açığa çıkarılacak ve mücadele cinsiyetçiliğe eşlik eden, onu tahkim eden tüm diğer ezme biçimlerine karşı verilecektir.

Feminist kavramlarımızın ve feminist politika biçimlerimizin gittikçe karmaşıklaşan hayata dair yeni açıklamalar ve mücadele biçimleri bulabilmesi için önümüzde önemli tarihsel fırsatlar var. Şu ana kadar gelinen noktada, ne "bizim" mevcut feminizmlerimiz, ne de batılı ablalarımızın feminizmleri yeterli yöntem ve çözümleri sunmuyor; eksik kalan bir şeyler var. Son bir yılda bağımsız feminist tavır, sistem karşıtı hareketlerle ilişkiler, görünmeyen ve dolayısıyla sorgulanmayan egemenlik biçimleri, dil ve kendini ifade etme özgürlükleri ve sınırlılıkları gibi çok temel konularda başlatılan sorgulamalar, tartışmanın bileşenlerinin çoğulluğu nedeniyle, feminist teoriye ve politikaya yeni boyutlar katıyor. İnanıyorum ki bu tartışma ikliminden feminizm güçlenerek çıkacak.

IŞIĞI YOK EDEMEZSİNİZ

Dilek Yılmaz, 21 yaşında üniversite öğrencisi iken gözaltına alınır. Gözaltında tecavüze ve tacize uğrar. Ancak aradan 3 yıl geçtikten sonra yaşadıklarının tecavüz olduğunu anlar. Bunu ona yaşatanlara karşı savaş açar. Okulu yarıda bırakan ve şu anda gazetecilik yapan Dilek'le yapılan bu samimi ve içten söyleşiyi okurken kadınlara dair umutlarınız artacaktır...

Gözaltında neler yaşadınız , paylaşabilirmiyiz ?

- 95 Kasım'ında Trakya Üniversitesi'nin önünden gözaltına alındım. Edirne Emniyet Müdürlüğü'nün kapısından içeri girdiğim andan itibaren, yakası açılmadık küfürlerle, aşağılamalarla karşılaştım. Yaklaşık on kişiydiler. İçlerinden biri bana "soyun" dedi. Cevabım açık ve netti: "soyunmuyorum" dedim. Hepsi azgın bir hayvan gibi üzerime saldırdılar. Elbiselerimi çıkararak beni çıplak soydular. Askiya alıp göğüs uçlarımdan ve cinsel organımdan elektrik verdiler. Sonra sorgu odasına götürüp, dayak eşliğinde sorularını tekrar tekrar sordular. Üç gün sonra işkence seansları bitmiş, sorgu odasına tekrar getirilmiştim. Gözlerim bir

bantla kapatılmıştı. Duyabildiğim seslerden bu sefer sorgu odasının daha kalabalık olduğunu anladım. İçlerinden birisi oturduğum sandalyenin arkasına geçip, parmaklarını dudaklarımda ve boynumda dolaştırmaya başladı. Bu arada diğerleri kadınların cinsel kimliğine yönelik küfürler ediyor, bağırıp çağırarak panik ortamı yaratmaya çalışıyorlardı. Arkamda duran polis önüme geçti. Gözbandının altından gördüğüm kişiyi, ayakkabısından ve montundan tanımıştım. Bu, okuldaki eylemlerde karşılaştığım komiser Ahmet'ti. Parmaklarını bu sefer göğüslerimde dolaştırmaya başladı, bir süre sonra da parmaklarını vajinama sokarak bana tecavüz etti.

Tüm bunları yaşarken neler

hissettiniz?

-Gazete de okuduğum bir haber geldi gözümün önüne. Bir kadın gerillaya önce tecavüz edilmiş, sonra katledilmişti. Fotoğrafından olgunluğa erişmemiş vücudundan henüz çocuk yaşta olduğu belli oluyordu. O an, onu ve özgürleşme isteğini daha iyi anladığımı hissettim. Aşağılanan, ezilen, düşürülen biz kadınların insanlaşmak için mücadele etmekten başka alternatifimizin olmadığını, yüreğimin derinliklerinde hissettim. Kadın gerillanın kuşkusuz bir alternatifi daha vardı. İHANET. Ama o direndi. Tıpkı yüzyıllar önce efendilerine karşı diğer köle kardeşlerini, özgürlüklerini kazanmak için savaştıran Spartaküs gibi. Yüzyıllardan beri verilen sınıf savaşımının neferlerinden biriyim ben de. Özgür ve eşit bir dünya isteminin de bir bedeli vardır bu sistemde. Egemenler kendi iktidarını devam ettirebilmek için katlediyor, sakat bırakıyor, cezaevine tıkiyordu. Ben, onların bana neden tecavüz ettiklerini çok iyi biliyordum. Onlar benim şahsımda insan soyunun ortaya çıkışından bugüne kadar biriktirdiği, iyiye, güzele ve insanı kurtuluşa götürececek olan değerlere

saldırıyorlardı.

Karşımdakiler beni düşman ve bu da bir savaşsa, tecavüzde bu savaşın en çirkin aracıdır şeklinde düşünerek bunların yaşana bileceğini, doğal bir sonuç olduğunu... Buna rağmen tecavüzü yaşamak.

-Kendimi gazetede okuduğum ve duyduğum her işkencede tecavüz ve taciz olayında sorguladığım için hazırlıklıydım.

Feministler tecavüzü kadınlara uygulanan özel bir ceza şeklinde düşünüyorlar buna sende katılıyormusun?

-Kadının alınıp satılabilen bir mal olarak görüldüğü, burjuva feodal değer yargılarının belirleyici olduğu bu dönemde Kadının cinsel kimliğine yönelik saldırı kuşkusuz, genellikle Kadına yönelik "özel" bir işkence biçimidir.

Bu durum varsa özel ilişkini etkiledi mi

-Özel ilişkim yok. Ama olsaydı da etkileyeceğini sanmıyorum.

Cinsel Şiddet "GELECEK UMUDU KALMADI" KADINLARA MAHSUS İŞKENCE

"Şiddet kadınların cinsiyetine yöneliktir. Çünkü o bir kadındır ve bir kadından beklenenlere uygun davranmamaktadır." Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Büro'sunun katkılarıyla hazırlanan kitap, kadınların yaşadıkları cinsel şiddeti, farklı ülkelere rağmen şiddetin benzerliği ve kadına özel yöntemlerle uygulanan işkenceyi anlatan güzel bir araştırma. Haziran 1983'te Hollanda Toplumsal İşler ve Çalışma Bakanlığı ve özellikle bu bakanlığa bağlı Özgürleşme Politikası Koordinasyon Büroları, "Kadın Sığınmacılara Yönelik Cinsel Şiddet" projesini destekledi. Bu proje, DRC'nin Kadın Bölümü'nce yürütüldü. Bu proje çerçevesinde dokuz milliyetten toplam 17 kadınla görüşüldü. Sri Lanka'dan kadınlar (1), Faslı kadınlar (1), İran (3), Şili (2), Vietnam (4), Ethopya (3, Eritre dahil), Polonya (1), Türkiye (4) ve Filipinler (1). Görüşmeye katılan kadınların büyük çoğunluğunun işbirliği yapmayı kabul ettiği ve Hollanda'ya sığınmadan önce cinsel şiddete uğradıkları belirtiyor. Kadınların hemen hemen hepsi geldikleri ülkelerde, kadına yönelik şiddetli bir baskı olduğuna ve bu konuda ne toplumsal baskının ne de yetkililerin koruması olmadığına vurgu yaparlar. Kadınlara yönelik olarak izin verilen şiddetle, ülkelerindeki egemen siyasal ve dinsel ortam arasında bir ilişki kurulması da çarpıcı bir belirleme.

Cinsel şiddet ile, kadınlar ve erkekler arasında gücün paylaşılmasındaki dengesizlik arasında bir ilişkinin olduğu; "Şiddetin kadınların toplumsal ezilmesinden, toplumun kurum ve kültürüne yerleşen, değer yargılarının kadınları ekonomik olarak bağımlı kılan ve onları mülk olarak gören bir zihniyetten kaynaklandığını; ezilmenin, kadınlarla erkeklerin toplumsal koşullandırılması sürecinde toplumsal olarak yeniden üretildiği, bu süreçte ezilmeyi meşru kılan önyargılara dayalı roller; erkeklerin mülk sahibi ve koruyucu rolünün, kadınların da kurban rolünü içselleştirdiği" iddia edilir.

Zulmün Temeli Olarak Cinsel Şiddet

Cinsel şiddete maruz kalıp ülkesini terkeden kadınların terketme nedenlerini dört maddeye bağlar; Siyasal inanç, kadınların şiddetten korkmaları, farklı siyasal veya dinsel gruplar arasındaki çatışma ve savaş durumunda ya da savaştan dolayı yer değiştirme.

Kadınlara Mahsus İşkence

İşkenceden söz edildiğinde, genelde söylenen herkese aynı metodlarla veya yöntemlerle uygulandığıdır. Oysa kadınlara; cinsel şiddet denilen taciz ve tecavüz, bir işkence yöntemi olarak kullanılmaktadır. Bunu kadınlar dile getirdiklerinde ise aynı şeylerin erkeklere de uygulandığı söylenir ve kadınların bu yöndeki özel

mücadeleleri genelde küçümsenir ya da ayrımcılık yapmakla suçlanırlar. Bu araştırma, kadınlara yönelik cinsel şiddetin özel niteliğini ve kadınların kendilerinin bu cinsel şiddete verdiklerini de göstermektedir. Görüşülen bütün kadınlar, her şeyden önce soyulduklarını, bunu da çok aşağılayıcı bulduklarını, tecavüz ve taciz tehdidi ile karşılaştıklarını, bunun da ciddi anlamda bir şiddet olduğunu; tecavüz korkusu ve tehdidinin ise tecavüz anlamını taşıdığını vurgulamaktadırlar.

Filipin, Türkiye, Fas, Cezayir veya Eritre hiç fark etmez; ezenler ve ezilenler, tecavüzcüler ve mağdurlar/kadınlar, işçiler/emekçiler ve sermayedarlar, sömürgeciler ve özgürlükçüler sınır, dil, din tanımıyor galiba. Çünkü bunu, tanıklar ve acılardan görebiliyoruz:

"Hemen bütün işkencelerde kadınlar soyunmak zorunda bırakılmışlar, mahrem ve duyarlı yerlerine hayasızca dokunulur. Yukarıdan başlayarak vajinaya kadar inerler. Soyunmaya ve bir metre boyunda, bir metre eninde büyük buz bloklarının üzerine yatmaya zorlanan bazı siyasi kadın tutuklular tanıyorum. Orada yatırılarak sorgulanan bu kadınlara; askerler, her türlü şeyleri yapmışlardı. Cezaevindeki erkekler de cinsel işkence görürler. Birçok kez testislerine ve penislerine elektrik verilir. Fakat kadınlar için daha farklıdır. Kadınlar bu cinsel tacizlerle sürekli karşılaşırken, erkekler yalnızca sorgulanırken karşılaşılır. Evet, kadınlar için neredeyse bütün işkencelerin cinsel niteliği vardır. Birçok kez askerler, bir kadını sorgulamaya başlamadan önce tecavüz ederler." (Filipinler)

"Kadınları tecavüzle tehdit etmek

kullanılan en yaygın yöntemdir. İşkence sırasında en çok korktuğum şey bana tecavüz etmeye çalışmalarıydı. Bu olabilecek en kötü şeydi. Benim için ölümle aynı şeydi." (Türkiye)
"Yaşanacak bir geleneğiniz kalmaz. Tanıdıklarınız size tepeden bakar ve kendinizi çok incinmiş hissedersiniz. Vücudunuz da incinir. Erkekler artık sizi sevmez. Bu bazen intihara neden olur." (Sri Lanka)

Tecavüz toplumsal, psikolojik etkisinin yanı sıra, bir de kadınları hamile kalmak gibi bir durumla karşı karşıya bırakır. Fas'ta anne ile çocuk öldürülürken, Şili'de çocuklar kayıp olarak rapor edilir. İran'da ise annenin cezaevinde biraz daha uzun yaşamasına neden olur.

"Bir kadın hamile ise, bebek doğana kadar infazı ertelenir. Bebeğin yanında kalmasına izin verilmesi durumunda öldürülmeden önce kadının bebeği yedinci aya kadar emzirmesine olanak sağlanır."

İşkence yöntemleri ve tekniklerinin dünyanın her yerinde aynı olması işkencenin amacının aynı olmasını da gösteriyor; direnç kırmak, özsayıyı yok etmek, caydırıcı olmak vs. Görüşmeye katılan Şili'li bir kadın sığınmacı, Latin Amerika'da kadınlara yapılan işkencelerde köpek ve farelerin kullanıldığını vurgulamaktadır. Bu da kadınlara uygulanan işkencelerde hayvanların kullanılmasının hem zihinsel hemde fiziksel yönden yıkıcı iddialarını doğruluyor.

"Özellikle yalnızca kadınlara uygulanan işkence biçimleri var. Bunlarla kadının cinsel organına vahşice saldırılmaktadır. Örneğin, bir köpeğin kadınlara tecavüzüne izin verilmesi. Kaçış yolumda tanıştığım bir kadın cezaevinde yatmış, vajinasına bir

**Kaçış
yolumda
tanıştığım
bir kadın
cezaevinde
yatmış,
vajinasına
bir fare
sokmuşlardı
. Fare
çıkarmak
isteyince
kadının
rahmini
yemeye
başlar ve
sonuçta
kadının
vücudunu
içinden
parçalar. Bu
tür işkence
asla
erkeklere
uygulan
maz,
yalnızca
kadınlara
yapılır.”**

tare sokmuşlardı. Fare çıkmak isteyince kadının rahmini yemeye başlar ve sonuçta kadının vücudunu içinden parçalar. Bu tür işkence asla erkeklere uygulanmaz, yalnızca kadınlara yapılır.” (Şili) “Hiçbir şey yapamamanız, çaresiz olmanız o kadar korkunç ki...Örneğin bir askı mekanizması var. Başaşağı asılıyorsun, gerçekten bacakların tavanda. Ellerini sırtına koyuyorlar ve kendi kendine elektrik veriyorsun. Elektriği suyun içinden veriyorlar... Önce göğüslerine ve vajinana koyuyorlar, sonra üstüne su atıyorlar, bunun ardından da su atıyorlar. Sonra gene aynı şey. Bu kez kollarını tavana asıyorlar ve bedeninin aynı noktalarına elektrik veriyorlar... Ailenin tümünün cezaevine girdiğini anımsıyorum: baba, anne çocuklar el ele. Hepsini birden el ele tutuşturup elektrik vermişler.” (Türkiye) İşkence, taciz, tecavüz, ölüm, öldürme insana yaraşır şeyler değil. Ama ne yazık ki yüzyıllardır egemenler, egemenliklerini sürdürmek için hep bu yöntemlere başvurdular ve daha da modernize ettikleri yöntemlerle insanlara acı verdiler, acı vermeye de devam ediyorlar. İşkence hep konuşuldu, konuşulacak

ancak kadınlara yönelik işkence, kadınların yaşadıkları şeyler doğrusu pek bilinmiyordu. İnsanın tüylerini diken diken eden, insanlığından utandıran, gerçekten de gelecek umudu kalmadı dedirtecek bu tanıklıkları okurken, eminim siz de aynı acıyı hissedeceksiniz, kahrolacak ve belki nefrete varan duygular hissedecek. Ve kadın örgütlülüğünün ve dayanışmasının ne kadar önemli olduğunu siz de fark edeceksiniz. İşkencenin, kadın veya erkek farkı gözetmeksizin, herkese aynı şekilde uygulandığı tezinin doğru olduğunu söyleyenlere belki de bir cevap olacaktır bu kitap. Ancak şu da unutulmamalıdır ki erkeklerin yaşadığı işkenceyi ne ben küçümsüyorum, ne de kitapta böyle bir belirleme var. Sadece şunu söylemek istiyorum: Kadınlar sadece kadın olduklarını işkence gördüklerinde de hissediyorlar ve malesef “kadınlara mahsus işkence” vardır.

Cinsel Şiddet
“Gelecek Umudu
kalmadı”
DOZ YAYINLARI

I. KADIN SİĞINAKLARI KURULTAYI

25 Kasım Uluslararası Kadına Yönelik Şiddete Son Günü'nün etkinliklerinden biri olan I.Kadın Sığınakları Kurultayı, Heinrich Böll Vakfının katkılarıyla 21-22 Kasım 1998'de, çeşitli illerden gelen kadınların da katılımıyla ve Mor Çatının çağrısı ile İstanbul'da yapıldı. Çağrı metninde, "Bu yılki kurultayla amacımız, ülke genelinde kadına yönelik şiddete karşı mücadele veren kadınlar ve kadın grupları arasında kalıcı bir iletişim ağını kurmak" şeklinde belirtilen programın 1. gününde on kadının kurultayı protesto etmesine rağmen kurultay, organizasyon olarak iyi idi. Jujin de oradaydı. İki gün süren bu toplantının, birinci gününde kendilerini tanıtan kadınlar, ikinci gün oluşturulan çalışma grupları ile birçok başlıkları tartıştılar ve ileriye dönük kararlar aldılar. Bu kurultayda alınan kararları ve tartışmaları kısa da olsa yazmakta kadın çalışmaları açısından yarar görüyoruz.

Amacı; **"Kadın Örgütlenmesinin Güçlenmesi "** olarak tanımlanan **ve önemi vurgulanan"**

- Hukuk, Kadın Komisyonu, kadın sekreterliği, kadın dairesi

-Tüzük-Yönetmelik Değişikliği

- İletişim Ağı- Mevcut örgütlenme sorunu

- Bilgi Yayın ve Destek Politikası " gibi

başlıklar altında atölye çalışması oluşturularak yapılan bu toplantının, kadın örgütlenmesinde önemli yeri olduğunu düşünerek, bazı kararlarını aktarmak istiyorum.

* Her semtte gizliliği ve güvenliği sağlanan bir kadın sığınağı ve kadın dayanışma merkezinin açılması,

*Varolan sığınak ve kadın merkezlerinin devlet ve belediyeler tarafından desteklenmeleri,

* Kadın bakış açısı ve sığınaklar, kolektif çalışma ilkeleri ve kadın dayanışmasını önemseyip bu doğrultuda çalışmalar yapmak

* Sığınaklar ve hukuki, psikolojik danışmanlık.

* Sığınakların devlet, yerel yönetimler, mahkeme, polis, doktor vb. ile ilişkileri

* Gönüllü eğitim ve başvuru alma çalışmalarını yürütmek.

* Uygun kanalları yaratmak için yolumuzu tıkayan nedenleri tesbit ederek çalışmalarına hız vermek

-(Denetleme, izleme vs.) olarak oluşturulan çalışma gruplarında tartışılan başlıca konu ise şiddetin her türünün olduğuydu ve buna karşı, "sadece ayrıcalıklı bir şiddet türü seçilirse kadın çalışmasının uzun vadede amacına ulaşamayacağı ve bu çalışmayı yapan kadınların da kendilerini seçkinler grubu gibi algılamalarının" çalışmaları olumsuz etkileyeceğiydi.

Kürt kadınları, azınlıkta oldukları bu kurultaya Diyarbakır KAMER' den, dört kadınla katılmıştı. KAMER çalışmalarını . "Biz Kürt kadınları baktık ki politik şiddete karşı durmak kadınlar için bir şey getirmiyor biz de en içte olan sorundan başladık." şeklinde dile getirdi.

Sonuç olarak ortaya çıkan " kadın çalışması yapılan her kurumun önemli olduğu ve bunların birbiriyle dayanışması ve birikimlerimizin de yazılı hale gelmesi gerektiğiydi.

KIRPI

Asil hayvanların silahı diş, tırnak ve boynuzdur. Kirpi, küçük olmasına rağmen merdane silahlarla mücehhezdir. Bütün vücudu dikenlerle kaplı olan hayvan tanka benzer. Hücum ve müdafaa tertibatı onunla yürür, onunla durur.

Ve

Yılan; aslanı, fili bile yıldırır yılan, küçük kirpiye karşı acizdir. Fakat kirpinin namert bir düşmanı var: Tilki.

Tilkinin kirpiye karşı silahı ne dişi, ne tırnağıdır. Fakat sadece sidiğidir.

Bu küçük dört ayaklının sidiğinde öyle bir hassa var ki, bunun müstekreh kokusu asil kirpiye kendisini müdafaa etmek endişesini derhal unutturur. Bunu bilen tilki kirpinin üzerine işemekle onu kolayca terk-i silaha mecbur eder. Ey murdar tilki! İnsanlar arasında ne kadar çok kardeşlerin var.

TILKI*

Altı Çizili Satırlar /Zaman Gazetesi

* Ahmet Haşim'in 27 Haziran 1929 tarihli İdam Gazetesi'nde yayınlandı.

Siteleri daha önce de Jujin 'de yayımlanan A. Mutlusaray, aynı zamanda gazeteci, etnolog ve sinemacı. Sekiz yıldır Avrupa' da, sürgünde yaşıyor.

.../...

KASIM, BİR AYIN ÜLKESİ

1.

Uzak yoksulluklara gönderilmistik
iç çözümleneleri
hangi düzlemde kendini gösterir
biz olma...bir olma duygusunun!

tanrının son çocuklarıydık
ve terkedilmistik
uzakta yalnız ağlamalarda pirimiz yoktu
düşünenimiz yoktu
yanlızdık
yabandaydık
yabancı
çıkiyorduk, sokaktaydık, korkuyorduk
ve yollar...
bizi o nehre götürmüyordu
sanki
bütün ülkeler
sanki
bütün topraklar
sanki
bütün ışıklar
sıra sıra...küme küme...kitle kitle...
dikilmişti yolumuza
geçit yoktu
ferman çıkmazdı bu soğuktan

2.

Talan

bölüşülmüş beynimizin arkeolojik kuytuları
bütün bir yeryüzü gurbetimizdir
ve yalnız
bir dirhem gece vakti için
meydanlara ülkesinin ismini verir kadınlar
biz dövüürüz kanımız karanlık kokar

tarih atına koşulmuş
yalan anlatır öykümüzü
yüreğimize musallat
cengimiz ömrümüzden de uzun
kaybettiğimiz anamız, kardeşimiz, dervişimiz
kızımız, kısrağımız, tayımız
taylı havalarda
parlayan bir yıldız
açılan yaralarımızın zezemi
sular bir vadiyi sessiz

3.

Bir nargilenin höpürdeyen karnı
sesler
yükselir buğusunda yalvarıp
yarıp geçen gündüzlerinin
onlar en çok karanlığa sığınır
derman bulmaz zaptettikleri yeni kaleleri
ve kapaklarında gözlerinin
uzun nemli bir bekleyiştir
her haber
duvarın ötesi
ve az ötesi diye iniler

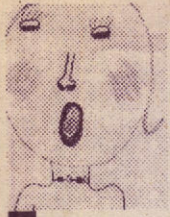
4.

Gözlerinde uzun tanrı dağlarına konan
bülbül hüznü taşırlar
hiç birbirinden ayrılmayan tırnak ve et
hüzün korku, sevinç yenilgi
ve zaferi cengilerinin
uykularını böler
kendisi olan bir toprağın bölücüleridir onlar
ihamet terkedilmiş suretlerinde
kendine yer bulamaz

5.

Boynunu bükerler
yalan anlatılan tarihin
dara durur bütün söylemler
nehirler eşiği olur kırkların
ve kadınlar
bir meydana adını verirler
en hristiyan rüzgarını salar gökyüzü
yeraltı okyanuslarında
öfke saç
merhamet tunçtur
portakal rengi
bir buluşmanın gerçekleşmemiş
sarıdır gurbet
ve yollar
ve yeniden yollar gerekir...

(Bu şiir, Roma direnişindeki Kürt kadınları için kaleme alınmıştır)

KIŞKIRTICI ÇEKİRDEK*

KIŞKIRTICI ÇEKİRDEK

Daha önce, Sekizinci Renk (Çınar Yayınları, 1984 Rifat Ilgaz-Cide Edebiyat Birincilik ödülü), Yarına Kaç Var, (Çınar yayınları 1985), Su Gölgeleri (Çınar Yayınları 1990 Yunus Nadi ödülü Mansiyonu) adlı şiir kitapları yayınlanmış olan Seval Esaslı'nın Kışkırtıcı Çekirdek adlı yapıtı son dönem Türkiye şiirinin en büyük kazançlarından biri.

1997 Eylül'ünde Toplumsal Dönüşüm yayınlarından çıkan Kışkırtıcı Çekirdek'de şair su, güneş ve kar fırtınalarını alabildiğine derin imgelerde yoğunlaştırmış. Uçuruma atılmış bir çığlık boşlukla, kayalıklarla, bonzailerle boğuşa boğuşa kadife bir nehir olmuş, dokunup okşamak istiyorsunuz elleriniz yanıyor... Şiire delice sarılmış Seval Esaslı, ütopyasından da hiç mi hiç ödün

vermeden: "...Sen ardına bak, şarkını topla dağını öp/Kumsallar çok özledi sesini..." diyor. Bir düşünür, derin insanlar olgun başaklar gibidir demiş, başları eğiktir. Seval Esaslı da gücüne karşın "mütevazi" şiire karşı: ...
"Bütün denizleri dolaşmış kağıt bir kayıktayım
Ellerim bunu hiç unutmuyor..."

Yeni Bir Dil adlı şiirin son dizeleri
ne güzel bir cevap "sankatır"
dünyasındaki kadın düşmanı
aydınlara (!)

"...Kadınları şiir yazmayan bir
ülkenin

Erkekleri sevişiyor sayılmaz."

LEYLADAN BERİ

Daha önce İda dağı-çöz beni
(Şiirler 1994 Berfin yayınları- Mavi
Dergisi ilk yapıtlar birincilik ödülü),
Derinliğin Serinliği (Bilgelikler
1996 Ulusal yayıncılık) adlı
yapıtları yayınlanan ve
İngilizceden çevirileri olan şairin
1998 Kasım'ında Gerçek Sanat
yayınlardan Leyladan Beri adlı
şiir kitabı çıktı.

Bir kadın olarak yaşadığı
toplumsal baskılar, muhalif sanatçı
olarak geçirdiği sayısız
soruşturma, duruşma, tek kişilik
hücrelerde geçen gözaltı günleri,
tepki şiirleri yazmış yüreğine kimi
şiirler gökgürültüsü, kimileri
yağmur öpücüğü, kuş tüyü...
Aysız steplerde yürümeye alışmış:
"Sonsuz seferiyim/ İyi hancılar
üzer hep beni..." diye başlıyor
kitap. Acı ve öfke kimi zaman
yırtıyor imgeyi:

ruhan mavruk

leyladan beri

GERÇEK
SANAT
YAYINLARI

"tuz dağlarına sıkışmış kervanlar
kadar yorgunum
kırık bir tekerle bir orman sürür
gibi
anne ve şair olmak..." diyor.
Ve yalnızlık... Ruhan Mavruk şiirin
ezeli ve kaçak yolcusu:
"...ah! bu gri sokaklar, bu rıhtım:
akşamın kepenkleri
uç beyliklerime ferman
gönderdim
yalnızlık öldürmeden vuracaklar
beni..."
"İmgecilerden" mi Ruhan Mavruk.
"İmgeye karşıcılardan" mı, dışa
vurumcu mu, militan şair mi? Hiç
biri. Anarşist ruhlu bir şair:
"poseidon istemem kayalıklarla
enginlerimi barıştırmaya

susurluk tanrılarında mı kaldı
mavinin güvenliği..." diyor.

HER YÜZDE YANGIN

Daha önce Cemreye Çağrı (Şiirler
1991 İnsancıl yayınları), Gelincikle
Uyanmak (Öyküler 1990 Ekin
yayınları) adlı yapıtları yayınlanan
Cemile Çakır 1997 yılında
Toplumsal Dönüşüm yayınlarından
çıkan Her Yüzde Yangın adlı şiir
kitabında bir yangın çağını
yazıyor.

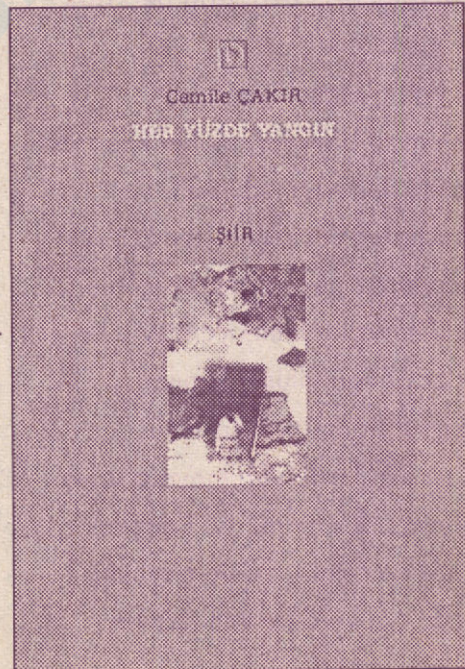
Yaşam yağmurunu somuttan
yükselen serin imgelerle bir de
yanlızlığı ile yoğurmuş. Bir şiir
"...ellerimiz bulutlardan uzak/
uzak ağaç köklerinden/
nehirlerden.../ bulutlar geçiyor
yüreğimizin yitik
köşelerinden..." diye uzanıp
yakalayıyor içimizdeki acıyı.
Çağdaş insanın tüm duygularını,
tepkilerini şiir olarak damıtmış.
Susturucu takılmış bir silah sesi
duyuyorsunuz, öz kıyım mı
diyorsunuz biran, ne yerde kan var
ne yanık kuş ölüleri... Yaralılarını
toplama yürüyor, kırgın ama
onurlu. "gecenin içinde bekleyip,
güneşin rengini cama veren
perdeler gibi..."

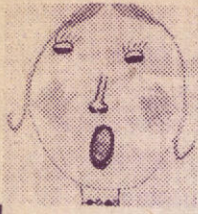
Mamak yangınları düş değil,
Cemile, yalnızlığımız hiç değil,

ama tutku bu, çekmiş ellerimizden
birkez, güneşe yakından bak
 demiş, güneşe yakından bak...
Yeni romanlar, yeni şiirlerle
geleceksin. Yağmurdur yağar,
kuştur uçar, gözleri aydınlıktan kör
olsa da...

"...bak, bir kartal havayı
kanatlarıyla yarıyor..." Notaları,
paletleri, kağıtları al da gel. Hazır
akkor gelmişken kanayan bir
kuşağı boydan boya geçelim.

* Sayfamız adını şair Seval
Esaslı'nın aynı adlı yapıtından aldı.
Kadın ve sanatçı kavramlarının
içeriği ile bu denli örtüşen bir imge
bulamazdık, öyle değil mi!
Yüreğine sağlık Seval Esaslı...

KALELER Mİ, KÖPRÜLER Mİ?

Dünyamızın giderek globalleştiği, neredeyse küçük bir köye dönüştüğü söyleniyor. Ne var ki bu süreç, insanları birleştirmek şöyle dursun daha da fazla bölüyor, çünkü bütünleşme ve globalleşme birçokları tarafından bir tehdit olarak algılanıyor ve insanlar bu tehdidi, farklılıklarına sarılarak bertaraf etmeye çalışıyorlar. Çok çeşitli kaynaklardan türeyen farklılıklar ve bunların yol açtığı bölünmüşlükler, elbette günümüz dünyasının önemli bir gerçeği. Ama bu farklılıklar temelinde ürettiğimiz kimlik politikalarının donmuş ve taşlaşmış sınırları içine kendimizi hapsetmekle belki "dış tehdit"ten korunmuş oluyoruz, fakat bu arada ortak bir davranışta bulunma ve varolan durumu değiştirme yönünde işbirliği yapma olanağını da kaybediyoruz. Sonuç olarak, ezilenlerin bölünmüşlük durumunun sürmesini isteyenlerin istediği olmuş oluyor. Ortak davranabilmenin ön koşullarından belki de en önemlisi, "öteki"ni anlama çabasıdır. Ancak görünen o ki, ne böyle bir çabanın kendisi, ne de o çabanın şekillenebileceği bir ortak kamusal alan (bir benzetme yapacak olursak, herkesin toplanıp konuşabileceği bir "meydan") var. Tersine herkes, kendi kalesinin duvarlarının arkasına sığınmış bir şekilde dışarıya, "ötekine" e taş, sopa, ok, silah - artık, ne bulursa - fırlatıp duruyor. Herkes, kendi "hakkı"nın verdiği üstünlük duygusu içinde "tek

doğru tavır"ın kendisinininki olduğunun ve başka herkesin de "gaflet ve delalet" içinde bulunduğunu keskin bir dille ilan ediyor. Böyle bir iklimde dinlemek ve anlamak mümkün olabilir mi? Bazı düşünürlerin günümüzü "yeni ortaçağ" olarak nitelermeleri hiç de boşuna değil; aynı tür fanatizm ve dogmatizm ortalıkta kol geziyor. Diyeceksiniz ki özellikle ezilmiş konumda olanların, "ötekileştirilmiş" olanların böyle yapmaya hakkı yok mu? Hayır, yok; çünkü ezilmişlik konumu her söylediğimiz ve yaptığımız şeyi otomatik olarak doğru ve haklı kılmadığı gibi, "ötekileştirilenler" in de başkalarını "ötekileştirmeyeceğinin" herhangi bir garantisi yok. Sonuçta, kendileri ezilmiş olanlar fırsatını bulduklarında başkalarına aynı baskıyı uyguluyorlar ve "dünyayı elinde tutanlar" a benziyorlar.

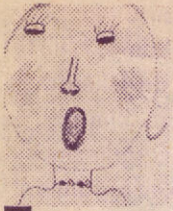
Feminizmin ikinci dalgasının ilk yükseldiği yıllarda, ortak bir ezilmişlik konumunu paylaştıklarını düşünen kadınlar arasında böylesi bir "hakkılık" ve "üstünlük" duygusundan kaynaklanan, "biricik doğru tavır bizimkisidir" anlayışı çok yaygındı. Feminizm içinde "reçetecilik" adı verilen bu tavır sonradan çok eleştirildi. En sert eleştirileri de özellikle zenci kadınlar yönelttiler ve "beyaz, orta sınıf" kadınlar için geçerli "reçeteler" in kendileri için fazla bir anlam taşımadığını haklı olarak ileri sürdüler. Giderek, kadınlar arası farklılıklar daha çok gündeme geldi ve 1970'lerin

nostaljik "kızkardeşlik" kavramından kimse söz etmez oldu. Ama bu seferde ortak hareket etme ve etkin politikalarda birleşme olanağı yok olmaya başladı.

Gerçekten de, kadınlar arasında varolan çok çeşitli farklılıklar, feministlerin de kendi aralarında ki bölünmelerin maddi temelini oluşturuyor ve bu bölünmüşlük durumu, kadınların kurtuluşu yönünde ortak politikalar geliştirmesini ve ortak bir eylem platformu oluşturulmasını çok zorlaştırıyor. Zaten, son zamanlarda, feminizmin öldüğü yolundaki iddialar da buna dayanıyor. Oysa feminizmin, kadınların binlerce yıllık ezilmişlik deneyiminden kaynaklanan ve bunu değiştirmeye yönelik bir ideoloji olduğunu biliyoruz. Düşünceler ve ideolojiler, toplumsal gerçeklikten kaynaklanırlar ve elbette, karşılığında, o gerçekliği etkileyip değiştirmeye de yol açarlar. Yeryüzünde kadınların ezilmesine neden olan toplumsal koşullar egemenliğini sürdürdüğüne göre, ezilmişlikten kaynaklanan bir ideolojinin ortadan kalkma koşulları da henüz yok demektir. Ne var ki objektif olarak böyle olsa bile, subjektif olarak, yani feminist teori ve hareketin kendi iç sorunları nedeniyle bir gerileme yaşadığı da açık. Bu sorunların başında da, kadınlar arası farklılıklar ve bunların yarattığı bölünmüşlük geliyor. Dolayısıyla, bugün feminist teori ve pratiğin çözmek zorunda olduğu güçlük, farklılıkları dikkate alan ama aynı zamanda bunlara teslim olmayan politikalar üretmek. Farklılıkları yok sayarak hayali bir "kızkardeşliğe" sığınmak hiç bir şeyi çözümüyor. Kadınların ezilmesi topluma ve zamana göre değişen bir özellik gösterdiği gibi, kadınların birbirleriyle olan ilişkilerinde, yaşadıkları baskı ve

iktidar deneyimi de var. Dolayısıyla bu olguyu yok sayarak yapay ortaklıklar üretmek ve politikaları ona dayandırmak yerine, çok zor da olsa, kadınlar arasındaki baskı ve iktidar ilişkileri gerçeğiyle hesaplaşmak gerekiyor.

Bu hesaplaşmayı yapmak ise, sadece karşıımızdakini, bize göre "öteki" olanı eleştirip ona saldırmayı değil, aynı zamanda kendimize de eleştirel bir gözle bakmayı, başkalarını dinlemeyi ve anlamayı gerektiriyor. Yoksa hepimiz kendi kale duvarlarımız ardında üstün ve mağrur bir tavırla, ama yapayanlız oturmaya devam ederiz. Ayrı yerlerde oturduğumuz ve farklı pozisyonlara sahip olduğumuz açık, ama bu, birleşmek için köprüler kurmaya çalışmayı engellememeli diye düşünüyorum. Ançak, köprü kurmak, "benim kalem daha yüksek ve güvenli, pozisyonum da daha doğru, onun için sen benim pozisyonuma gel" anlayışıyla olmuyor. Bu anlayış, yalnızca duvarları daha da yükseltmeye yarıyor ve sonuçta birbirimizin sesini hiç duyamaz oluyoruz. Bundan da en çok egemen olanların memnun olduğunu bilmek için kahırt olmaya gerek yok. Tarihsel olarak Türk feminizminin gelişimi Türk milliyetçiliği ile el ele gitmişti; bunun kadınlar açısından olumlu olduğu kadar olumsuz sonuçları da oldu ve bugün feminist hareket esas olarak bu olumsuzlukların eleştirisi üzerinde duruyor. Ama galiba tarih ders alınmak için değil, sadece bugünkü pozisyonlarımızı meşrulaştırmak için okunuyor ve farklı bir bağlamda "tekerrür ediyor". Bir tür milliyetçiliğin diğerinden daha iyi olduğu iddiası ise hiç inandırıcı olmuyor!

KATE MİLLETT

J
u
n

Amerikalı feminist Kate Millett 1934 yılında, St. Paul Minnesota'da dünyaya geldi. Kate on üç yaşındayken, babası onları terk etti; annesi bir sigorta şirketinde iş bularak ailesinin geçimini üstlendi. Daha sonraki yıllarda Kate de bu sorumluluğu paylaşacaktı. 1956'da Minnesota Üniversitesi'nden mezun oldu. Daha sonra Oxford Üniversitesi'ne devam etti. Altmışlı yıllarda heykele merak sardı. Sonraki yıllarda zaman zaman New York'taki galerilerde eserlerini sergiledi. 1961-63 yıllarında Japonya'dayken heykeltıraş Fumio Yoshimura ile tanıştı. Birlikte Amerika'ya döndüler ve 65'te evlendiler. Bu evlilik yirmi yıl sürdü. 64-68 yıllarında Bernard College'da edebiyat ve felsefe dersleri verdi. Altmışlı yıllarda ABD'de yurttaşlık hakları hareketinde faal çalıştı. Daha sonra Ulusal Kadın Örgütü'nün (NOW) kurucu üyeleri arasında yer aldı. Bundan on beş yıl kadar önce New York, Poughkeepsie'de bir çiftlik satın alan Kate Millett çoktan beri hayal ettiği kadın sanatçılar kolonisini kurdu. Kendi imkanlarıyla ayakta duran, ekonomik açıdan bağımsız bu çiftlikte, yıllardan beri bahar aylarında sanatçı kadınlar buluşuyor, günlerini resim yaparak, doğanın keyfini çıkararak geçiriyor. Bu arada ağaçlar budanıyor, tohumlar ekiliyor, çiçekler yetiştiriliyor, akşamın ilerleyen saatlerinde yemek masasının çevresinde şaraplar yudumlanırken sohbetler koyulaşiyor. Kadınlar yeni bir hayat tarzını deniyor, dostluğun ve dayanışmanın tadını çıkarıyor. 1970'te doktora tezi olan Sexual

Politics (Cinsel Politika, Payel, 1973) yayımlandı. Cinsel politika, ABD'de ve etkisinin dalga dalga yayıldığı öteki ülkelerde, kadın kurtuluş hareketinin ufkunu açan bir kitap oldu. Klasik bir politika, siyaset bilimcileri tarafından, kamusal alanda süren bir iktidar mücadelesi olarak tanımlanırken, Kate Millett çok daha değişik bir tanım getirdi politikaya; hareket noktası kadın erkek ilişkileri olan bir politika anlayışıydı bu. Tıpkı erkeklerin siyaset alanında birbirleriyle olan ilişkisi gibi, kadın-erkek ilişkileri de bir egemenlik ve itaat ilişkisiydi. Kate Millett, ataerkil (patriyarkal) düzende cinsel politikanın erkeklerle kadının karşı karşıya geldiği her alanda-eğitim, çalışma hayatında, ailede, dinde ve cinsellikte- nasıl işlediğini ve kadın olmanın ne anlama geldiğini gösteriyor, radikal bir feminizmin tasavvurundan yola çıkarak, kadınların kurtuluşunun kişisel ve cinsel davranışların değişmesiyle mümkün olacağını savunuyordu. Ona göre, geleneksel cinsel alışkanlıklar kişiliği zedeleyici olup, ancak ket vurulmamış bir cinsellik edimiyle ideal ilişkiler kurulabilirdi. Cinsel devrimin amacı kıskançlığa ve milliyetçiliğe son vererek iki insanın suçluluk duymaksızın, aşkı ve cinselliği özgürce yaşayabilmesini sağlamaktı. 1971'de üç kadının özel hayatlarını konu alan Three Lives adlı bir film yaptı. Aynı yıl Prostitution Papers'ı (Sokak Kadınları, 1975) yayımladı. O zamandan bu yana özgürlüğün ne anlama geldiğini yaşayarak keşfediyor.

B
i
s
t
ü
n
e
h

Flying (Uçmak, 1974) ve bir kadınla yaşadığı aşkı konu alan Sita (1974) kendini hiç sakınmaksızın bu keşiflerini okurlarıyla paylaştığı, açık kalplilikle kaleme alınmış hayat hikayeleridir. Tecavüz kurbanı bir kadının hunharca öldürülmesi üzerine yazdığı The Basement (Bodrum, 1974) yayımlandı. Devrimden sonra kadınlarla dayanışmak üzere gittiği İran'dan Humeyni yönetimince kovuldu; ardından 1981'de Going to Iran'ı (İran'a Gitmek) yayımlandı. Yetmişli yıllarda yazar ve sanatçı kişiliğinin yanısıra yurttaşlık hakları, kadın hakları ve savaş karşıtı eylemleri ile öne çıkan Kate Millett, manik-depresif tanısıyla 1973'te kendi istemediği halde bir akıl hastanesine kapatıldı. Hastaneden çıktıktan sonra, el titremesi de dahil olmak üzere, pek çok yan etkisinin belirlendiği lityum tedavisine devam etmek durumunda kaldı. Millett lityumu bırakmaya karar verdiğinde yakın çevresinden büyük tepki gördü. İrlanda'da bulunduğu sırada yeniden bir akıl hastanesine tıklandı. Dostlarının yardımıyla buradan kurtulduktan sonra ağır bir depresyon geçirdi. Ancak lityum almadan yaşamayı başarmakla kalmayıp, 82-85'te "Oraya gidip dönenler için", The Loony-Bin Trip'i (Tımarhane Yolculuğu, Metis, 1995) kaleme aldı. Zira fiziksel bir temeli yokken, sadece "davranış bozukluğu" olarak belirlenen şizofreni, manik depresyon, paranoya türünden arazların insanları sivil, anayasal ve insanlık haklarından nasıl yoksun bıraktığına, başlarına neler gelebildiğine birinci elden tanıklık etmiş bulunuyordu. Kate Millett altı yıl süren bir çalışmanın ürünü olan Politics of Cruelty'yi (Zulüm Politikaları, Metis, 1998) 1994'te tamamladı. Zulüm politikaları kitabı hayatı boyunca hep ezilenlerden yana olmuş, bunu kalemiyle olduğu kadar

eylemleri ile de kanıtlamış bir aydının yoğun birikiminin patlayışı adeta. Millett bu kitabında, modern ulus-devletlerde işkencenin yurttaşları denetim altına alma yöntemi olarak kullanıldığı tezini öne sürüyor ve bu tezi tanıklıklar, anılar ve belgelerle desteklerken, yakın tarihte izlemiş olduğumuz kimi olaylardan da örnekler veriyor.

Millett, onsekizinci ve ondokuzuncu yüzyıllarda işkencenin ilgası için verilen ısrarlı mücadeleler sonucu Avrupa ülkelerinde uygulanmasının birbiri ardısıra yasaklandığını, hatta Victor Hugo'nun kesin bir ifade ile "işkence artık yeryüzünden kalktı", dediğini hatırlatıyor. Ancak Nazi toplama kampları, Gulaglar, Cezayir'de 1950'lerde tanık olunan sömürgeci baskılar, İrlanda'daki İngiliz vahşetiyle 20.y.yılda yeniden hortladığını ve artık devlet terörü biçimini aldığını belirtiyor. Orta ve Güney Amerika, Asya, Afrika ve Ortadoğu ülkelerinin birçoğunda "ulusal güvenliği tehdit eden unsurlara", yani rejim muhaliflerine karşı caydırıcı bir yöntem olarak halen yaygın biçimde uygulandığını söylüyor:

"İşkence uygulayan ülkeler, yasal safsatalara ve kolaylıklara sığınır; artık adet haline gelen 'olağanüstü hal' durumlarında...anayasal haklar askıya alınarak, işkence uygulaması için gerekli gözaltı, tutuklama ve sorgulamayı kolaylaştırıcı koşullar yaratılmış olur. Ne varki işkencenin kendisi yasaklanmıştır, bu nedenle gizlidir ve bu yüzden çok daha etkileyicidir. Devlet korkusu vatandaşların iliklerine işliyor böylece... "Sessizlik sürdükçe haksızlık, ona bağlı olarak da eziyet devam eder; zira işkencenin özünde kasıtlı zulüm ve iradi ahlaksızlık, bilinçli insafsızlık vardır."

METİS YAYINLARI
Broşürden Alınmıştır

KATE MILLET'LE KÜRT KADINININ BULUŞMASI

J u j i n

Istanbul kitap fuarına gelen ve Zulüm Politikaları adlı son kitabı üzerine söyleşi yapan Kate Millet ile feministlerin buluşmasında biz de vardık. Bire bir yaptığımız sohbetlerin dışında genel yapılan söyleşisini yayınlamamıza izin verdi. Kürt kadınlarına yakın ilgi gösteren Kate Millet'in Kürt kadınlarının özgürlük mücadelesine sıcak baktığını ve desteklediğini söylediği söyleşisini eminiz ki siz de beğeneceksiniz.

"Herşeyden önce şunu belirtmek isterim ki; Türkiye'deki feministlerle buluşmaktan çok mutluyum. Ve şu anda buradayım, bunun için şanslı olduğumu düşünüyorum. Daha önce Türkiye'ye gelmeyi düşünmemiştim; İnsanları, mimarisi, yiyecekleri ve İstanbul'la ilgili herşey çok etkileyici. Fakat benim için özellikle önemli olan konu feminizm. Çünkü buraya geliş nedenim feminizm.

Çoğumuz sol kanattan çıktık. Amerika kadınları dahil. Başlangıçta Vietnam'da çıkan savaşla ilgilendik. Benim ilk politik hareketim siyahların haklarını alması için verilen mücadele idi. Tüm dünyadaki sömürüye karşı birşeyler yapılması gerektiğini bunun da birlikte hareket etmekten geçtiğini belirtmek istiyorum. Ülkenizde kadın haklarının son derece ihlale uğradığını biliyorum. Bütün her yerde olduğu gibi Türkiye'de de kadınların çalışma şartlarının zorluğu, hakettikleri değeri bulmamaları, yeterli ücrete tabi tutulmamaları sömürünün bilinen yöntemlerinden bir kaçısı olarak karşımızda duruyor. Öncelikle problemlerimizin neler olduğunu kesin olarak, doğru şekilde ve objektif bir tarzda belirlemeliyiz.

Benim ülkemde siyah ve beyaz kadınlar arasında bile sınıf farkı söz konusu ve bu da mücadelenin birlikte yürütülmesi yolunda bir engel.

Ayrıca devletin demokrasi anlayışı (!) olarak bu konuyu abartması da ayrı bir konu.

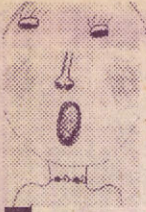
Ülkemde kadınlar, özellikle siyah kadınlar baskı altında ve yaygın bir şekilde erkek şovenizmi söz konusu. Ancak böyle devam etmemesi için bir şekilde protesto edilmeye başlanması

Ancak Kürt kadınları feminizm analizinde çok çabuk yerlerini aldılar. Ama beni etkileyen Kürt kadınları arasında net bir feminist kimliğinin olması. Daha çok feminist kimliğe sahip çıkıyorlar. Türk feminizminin Kürt feminizminden daha çok ağır yürüdüğünü düşünüyorum. Oysa ki Kürt kadınları daha çok baskı altındalar buna rağmen durumları iyi.

gerektiğini düşünüyorum. Ve ayrıca şuna inanıyorum ki; siyah ve beyaz kadınlar aynı şeyleri hissediyorlar, aynı ortak paydalarda buluşuyorlar, bu yüzden birlikte davranacakları günlerin çok uzakta olmadığını düşünüyorum. Kürt kadın hareketini siyah insanların mücadeleleri ile aynı, eşdeğerde gördüğümü söyleyebilirim. Çok zor şartlarda, her türlü zorluğun içinde yürütülmeye çalışılan bir mücadele. Ülkeme baktığımda siyah kadınların mücadelesini görüyorum, durumlarının da pek içaçıcı olmadığını da biliyorum. Ancak onları Kürt kadınlarından biraz daha şanslı kılan bir durum var. O da tek bir ülkede olup, mücadele birliği sağlayabilme olanaklarının olmasıdır. Oysa Kürt kadınları için durum böyle değil. Çünkü onların durumu İran'da, Türkiye'de, Irak'ta birbirlerinden ayrı olmalarıdır. Ancak Kürt kadınları feminizm analizinde çok çabuk yerlerini aldılar.

Ama beni etkileyen Kürt kadınları arasında net bir feminist kimliğin OLMASI. Daha çok feminist kimliğe sahip çıkıyorlar. Türk feminizminin Kürt feminizminden daha çok ağır yürüdüğünü düşünüyorum. Oysa ki Kürt kadınları daha çok baskı altındalar buna rağmen durumları iyi. Kadınların feminizm mücadeleleri yıllardır uyuyordu. Artık onlar uyandılar. Feminizm, ülkeden ülkeye sığıyor. Biz de derinlikli haklar elde edemedik. Batının en medeni kabul ettiğimiz ülkelerinde bile daha genç kızlıktan itibaren uygulanmaya başlanan bir kontrol mekanizması hayata geçiriliyor. Cinsiyet ayırımı, ayıp kavramı ve daha bir sürü sebep öne sürülüyor." Kate Millet, Amerika'daki kadın hareketinin mücadelesini uzun uzun anlattı. İşsizlik, kürtaj hakkı ve örgütlenme üzerine deneyimlerini aktaran Millet ile söyleşi, soru cevap şeklinde devam etti. Kate Millet, Kürt kadınlarını çiftliğine davet ederek ayrıldı.

Bir Lokma Yiyecek Cennetin KAPISINI Kapatır Mı?

X
a
l
e

S
i
h
û
S
i
s
ê

Oturmuş gazeteyi* okurken iç sayfasındaki "Bir Ermeni Vatandaşın Bakana Açık Mektup" başlığa takıldım. Yazıyı hüznle okudum. Çocukluğum gözümün önünden bir film şeridi gibi geçti. Evet, dün yaşadıklarımın birçoğunu unutan zihnimle nasıl da çok uzun yıllara dayanan zamanın ta ötesine gidebilirdim. Her nedense bu yazıdan önce de durup dururken çocukluğumun o kesitini ara ara hatırlayıp, dururdum. Bu mektup yeniden beni Diyarbakır'a, Diyarbakır'ın Lice ilçesine götürdü. Depremden sonra o mahallenin adı yaşıyor mu bilmiyorum, Kelvan mahallesinde, sünnilerle birlikte Ermeniler de yaşıyordu. Orda ben de okulda (İlkokul 1. sınıf olsa gerek tabii nüfus cüzdansız gidiyordum) "gavur" kızları ile okuyordum. Nasıl da özenli giyinirlerdi. Çantalarından çıkarıp yedikleri bembeyaz bastığı hep iştahla seyredirdim. Bana uzatılan bu yiyeceği ara sıra gizlice alırdım. Niye gizlice? Çünkü bana günah, haram belletmişlerdi. Onlar Ermeni ben de müslümandım, onlar cehenneme ben ise cennete gidecektim ya! Bir taraftan cennet öbür taraftan da bembeyaz bastık ve çocukça istek. Bana uzatılan bu bir parça yiyeceğin cennet yolunu kapatacağını bile bile alırdım. Gizli alıyordum. Kimseler görmeyince cehennemden de kurtulurdum sanıyordum. Çocukça duygularım cennet-cehennem ve yiyecek arasında gidip geliyordu. Bu kadarla kalmıyordu, benden büyük çocuklar, komşular "o mahalleye, evlerine yalnız gitme, kesip kavurma yaparlar seni" diyorlardı. Kavurma olmamak için gitmezdim. Oysa ne çok gitmek istiyordum. Yine bir yolunu bulup gizlice gitmiştim. KESMEMİŞTİLER BENİ. Kesilmevince ve kavurma olmanınca kendi

düşündüğümü hatırlıyorum. Evet hep bu hikayelerle büyüdüm. Aradan yıllar geçti. Ben böylesi sohbet ortamlarından uzaklaştım. ARTIK ARKADAŞLARIMIN MİLLİYETİ, İNANCI ÖNEMİNİ YİTİRMİŞTİ BENİM İÇİN. Derken, teneffüste öğrencim yanıma yaklaştı. Birlikte yürüdük, notlarını anlatıyordu, söz döndü dolaştı din dersine geldi. Bu dersi almadığını söyledi. Fakat bu dersi almadığını söylerken de kızardığını farkettim. Üstünde durmadığını görünce de şaşkın şaşkın yüzüme baktı, tepki göstereceğimi bekliyordu herhalde. Öğrencime bakarken, ismini hatırlayamadığım ama bir türlü zihnimden atamadığım siyah önlüklü, beyaz yakalı, kıvr kıvr saçlı Ermeni okul arkadaşımı hatırladım. Yıllar yılları kovaladı. O dönemin biz çocukları büyüdük, ta ki madalyonun öteki yüzünü görüp Ermeni ve Kürtlerin aslında yazgılarının ortak olduğunu kavrayıp içselleştirinceye kadar. Önümüze konulan cennet - cehennem, Kürt-Türk ayrımının biz küçük beyinlere kabus yaşattığını hatırlayıp hüznlenmemek mümkün mü? Bugün, yine de ayırımdan ötürü biz Kürtlere KİNDAR davranmadıklarını, tersine yaklaştıklarını, aynı şekilde Kürtlerin de gerçekleri farkederek bu oyuna gelmediklerini görüp hüznümün yerini hoş bir duyguya bıraktığını hissediyorum. İNSANLAŞTIĞIMI insani duygularımın zenginleştiğini ve bu yaşanılabilir zor dünyada yaşamı sevmeme neden olduğunu düşünerek gelecek yüzyılların dinin, ırkın, kimliğin negatif veya pozitif bir ayrıcalığa neden olmaması hayalini hep yaşayarak devam ediyorum yaşamaya..

* 4 Nisan 1997 tarihli Radikal Gazetesi, 9. sayfa

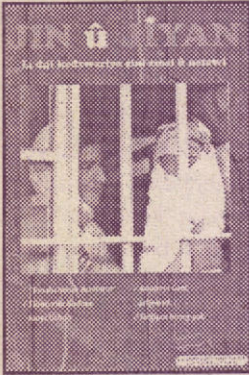
haber

yorum

Jin Ü Jıyan Dergisi Toplatıldı

Geçtiğimiz yıl 8 Mart' özel sayısından sonra, 1999 Ocak ayında ilk sayısı yayınlanan Jin ü Jıyan Kürt kadın Dergisi, İstanbul 6 Nolu DGM tarafından toplatıldı. Bölücülük ve TCK'nun 312/2 son maddesindeki suçun işlendiği gerekçesiyle toplanan derginin, yazı işleri müdürü Yeter Polat:

"Anayasanın 28., CMUK'un 86. ve 5680 sayılı kanunun 1/2. maddesi gereğince toplatılmasına onay veren İstanbul 6 Nolu DGM'nin kararı, hiç

şüphesiz red ve inkar politikasının günümüze yansıyan bir sonucudur" dedi. Dört yazı nedeniyle toplatılan derginin çalışanları; "yaşanan hukuksuzluğa karşı koyarak yayın yaşamımızı yılgınlığa kapılmadan kararlıca sürdüreceğiz" diyerek basını ve kamuoyunu duyarlı olmaya çağırdılar.

Kadın Eğitimciler Kendi Soyadlarını Kullanmak İstiyor!

Eğitim-Sen 3 No'lu Şube Kadın Komisyonunun Sarıyer-Beşiktaş, Beyoğlu-Kağıthane, Şişli ilçelerinde çalışan 350 eğitim emekçisi kadına

uygulanan anketten ilginç sonuçlar çıktı. %75'i evli olan bu kadınların %75'i eşlerinin değil, kendi soyadlarını kullanmak istediklerini söylediler. Evli kadınların %81'i, çocuk sahibi olduğunu; çocuklarının bakımında ise %73'ü, aileden birinden yardım aldığını, sadece %9'u ise kreşten yararlanabildiğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan kadınlardan yemek dahil ev işlerini tek başına üstlenenlerin oranı, %70 tir. Kadınların %73'ü, günlük basını ve mesleki yayınları zaman yokluğundan takip edemediklerini, %87'si, de kendine zaman ayıramamaktan şikayetçi olmuştur. Kadınlardan %50'si regl döneminde idari izin isterken, %32'si cinsel tacize uğradığını ve tamamı tepkilerini tacizciye gösterdiklerini belirtmişlerdir. Kadın eğitimcilerin %53'ü, öğretmenlik mesleğini sevdiğini vurgularken, %99'u da idareci olmak istediğini belirtmiştir.

Şiddete ve Savaşa Karşı Kadınlar Eylemler Yaptılar

* **Emekçi Kadınlar Birliği (EKB)**
Yeşilçam Sokak'taki şubesinde 25 Kasım kadınlara Yönelik Şiddete

karşı Dayanışma Günü dolayısıyla sergi açtı.

* **ÖDP'li kadınlar** 28 Kasım Cumartesi günü parti il binasında basın açıklaması yaptıktan sonra Cumartesi annelerine destek vermek için Galatasaray'a gitmek istediler. Ancak polis engeliyle karşılaşan kadınlar binanın önünde protestolarını slogan atarak sürdürdüler. Bu eylemde bazı kadınlar gözaltına alındılar.

* **DBP İstanbul İl Kadın**

Komisyonu şiddet günüyle ilgili bildiri yayınladı. Bildiride; "toplumun en küçük birimi kabul edilen aileden beslenen şiddete ve devlet şiddetine karşı kadınların dayanışması ve mücadelesi, şiddetin olmadığı bir toplum ve dünya kuruluncaya kadar sürecektir. Tüm kadınları şiddete karşı dayanışmaya çağırıyoruz".

* **KESK Diyarbakır Kadın**

Komisyonu yayınladığı bildiride: "Türkiye'de uygulanan politikalara baktığımızda, evde, okulda, sokakta, mecliste, cezaevlerinde, üniversitede, her yerde şiddet! Cumartesi annelerine, Kürt'lere, alevilere, inanç özgürlüğünü

savunanlara, insan hakları savunucularına, devrimcilere, demokratik hak taleplerinde bulunanlara, ...şiddet uygulanmaktadır. Bu anlamda şiddete maruz kalan tüm kesimleri bu politikalara dur demeye ve buna karşı seslerini örgütlü bir biçimde duyurmaya davet ediyoruz" dediler.

* **ÖDP'li Kadınlar;** "evde, işyerinde, okulda, sokakta, savaşa, gözaltında dayak, ekonomik baskı, bekaret kontrolü, cinsel taciz, tecavüz...biçimlerinde kendini gösteren, bedenimizi ve ruhumuzu parçalayan erkek şiddetine bu 25 Kasım'da bir kez daha 'hayır' diyoruz. ÖDP'li kadınlar yükselen faşist-ırkçı şoven dalganın, yalnız Kürtler için bir tehdit olmadığını bilincindeler. Bu nedenle intikam çığlıklarının son bulması, barışın, demokrasinin sesinin hakim olması için itirazlarımızı dile getiriyor ve ırkçı şiddetin mağdurlarıyla da dayanışma içinde olduğumuzu altını çizerek vurguluyoruz" diyerek bir metin yayınladılar.

* **KESK, İHD, Halkevleri, EKB, ÖKD, Can Kadınlar Derneği, JMO'sından Kadınlar'ın bir**

araya gelerek oluşturdukları 25 Kasım Kadın Platformu: forum, kadın profilleri, basında kadın, Cumartesi anneleri, kadın sığınma evinden kadınlar, işçi ve ev kadınlarının katıldığı bir program yapıldı. Mecidiyeköy Kültür Merkezi'nde yapılan bu Programa sanatçı İlkay Akkaya'da müzik dinletisiyle destek verdi.

Beytülşebaptan Diyarbakır'a Telefonlu Sağlık Talebi

Beytülşebap'tan bir kadın, D.bakır Devlet Hastanesi Diş Bölümü'nü telefonla arayarak sağlık talebinde bulunmuş, telefona çıkan Doktorun ona "neden telefonda bilgi istiyorsunuz, gelin görüşelim" sözlerine karşılık ise kadın, psikolojik sorunlarından ötürü gelemiyorum" diyerek cevap vermiştir. Doktor, bu ilginç olayla ilgili, "kadınların durumlarının her ayrıntıda çok kötü olduğunun bir örneğidir" yorumunu yapmıştır.

Dinleme Cihazı Korkusu

Diyarbakır Kadın Aile Sağlığı'na doğum kontrol yöntemi nedeniyle gelen karı koca çift, kondom ve prezervatif yöntemlerini dinleme cihazı konuluyor diyerek kullanmak istemediler. Bölgede çok yaygın olan bu kani, savaşın traji-komik boyutunu çok çarpıcı şekilde ortaya koyuyor.

İstanbul İHD'nin Yönetiminde Şimdi Kadınlar Var!

İstanbul İHD Şubesinin 27/9/1998'de yapılan 7.Olağan Kongresi, kadınların çoğunluğunun yönetime gelmesiyle sonuçlandı. Yönetim Kurulu Başkanlığına Eren Keskin, Sekreterliğe Gülseren Yoleri, Saymanlığa Kiraz Biçici seçildi. Kadınlardan oluşan barış hurilerine başarılar dileriz.

Bölgede KESK Üyelerine Sürgün

Diyarbakır 1 Nolu Eğitim-Sen üyesi 88 öğretmen sürgün edildi. Bu sürgünlerin aynı zamanda ve toplu olması dikkat çekerken, sürgünzedelerin çoğunun kadın olması dikkat çekiciydi. Diyarbakır Eğitim-Sen'den yapılan sürgünler kınandı.

YASAKLI 8 MART'TAN ÖZETLER

8 mart Dünya kadınlar günü bu yılda Türkiye'ye has kutlandı. Niye Türkiye'ye has çünkü; yıllardır darbe, sıkıyönetim, olağanüstü olsun olmasın her şeyi devlet organize edebilir mantığı aşılamadı. Aşılamayınca bir ay öncesinden başlayan izin almalar, yasallık vb nedenlerle hep bir burukluk ve hengameyle geçti. Bu yılda öyleydi. Yine olağanüstü durumlar vardı. Belirli partilerin kutlamaları dışında yine hiç birşeye izin çıkmadı.

İstanbul 1 Nolu Eğitim - Sen, 8 Mart'ı; 6 Mart Cumartesi, saat 14'de sendika lokalinde panel şeklinde, yetmiş kadının katılımı ile gerçekleştirdi.

* **Bağımsız Kadın Grupları,** 8 Mart'ı Kadın Buluşması çağrısıyla, bir gün boyunca kadın forumu, sergi, dia ve video gösterileri ve kısa oyunlarla kutladı. Ancak basın açıklamasına polis engel oldu ve polis eşliğinde kutlamanın yapıldığı yere yürünerek kapıda basın açıklaması yapıldı.

* 8 Mart nedeniyle **KESK'in,** bina önünde saat 6.30'da yaptığı basın açıklamasını polis yine engelledi. 6.30 da kapının önüne çıkan

kadınları, kendini İstanbul Emniyet Müd. Mua. diyerek tanıtan görevli ve polisler karşıladı. Yaşanan dialog tıraji komikti. Tabii ki basın açıklaması yine engellendi.

* **Can Derneği**'nin düzenlediği panele, çeşitli kadın dergileri, şair kadınlar ve dernekten de bir kadın konuşmacı olarak katıldı. Panele Jujin' de çağrılıydı. Katılan kadınların çoğu ev kadınıydı ve panel, kadınların samimi katılımıyla geçti.

* **HADEP**'in de içinde bulunduğu ve çeşitli kurumların katılımıyla oluşan platformun başvurduğu mitinge önce izin verildi. Arkasından valilikçe yayınlanan bir genelgeyle izin iptal edildi. Dolayısıyla İstanbul'da olduğu gibi her yerde muhalifler, feministler ve hemen hemen tüm kadınlar kendi günlerinde sokaklarda

olamadılar. Taleplerini, ezilmişliklerini, yaşadıkları her türlü şiddeti dile getiremediler/getirmelerine izin verilmedi. Sokaklarda olmaya çalışan, demokratik haklarını kullanmaya çalışan bazı kadın gruplarının tepkileri polis gücüyle bastırıldı, gözaltılarla son buldu. Yasaksız, şiddetsiz ve özgür günlerde günümüzü kutlama, gelecek 8 Mart'larda buluşmak dileğiyle diyoruz.

Yasaklı ve Silahlı Newroz!

Ezilenlerin, ezenlere karşı bir şiir, direnç, yaşam kavgası ve özgürlük meşalesinin dalgalandığı gün olarak kutladığı Newroz'u, devlet Nevruz' laştırmasına rağmen, halk yine de kutlamaya çalıştı. Tüm Ortadoğu'da kutlanan Newroz nedense bizim ülkemizde şiddetle sonlandırılmaya, yasaklı bir gün haline getirilmeye çalışılıyor. Oysa ateşlerin yakıldığı, özgürlük şarkılarının, nağmelerinin söylendiği, dostluk ve dayanışmayla beraber özgürlüğü de ifade eden bu

bayram, birilerinin yeni aklına geldi. Sokmak istedikleri şekli benimsemeyen insanların, bildiği gibi kutlamaları nedense hep kanla bastırılmak isteniyor, gereksiz gerginlikler ve şiddet ortamı yaratılmaya çalışılıyor. Günler öncesinde demokratik kurumlar basılıyor, birçok insan gözaltına alınıyor. Sokaktaki kutlamalara da gereksiz müdahalelerde bulunarak çatışma ortamı yaratılıyor. Barış ve özgürlük bayramını şiddet gününe çevirmeye kimsenin hakkı yoktur.

1970-1980 ARASI KADIN GRUPLARI (III)

KAWA

I. Kadın Tanık

Zinnet:

-İlk örgütlülük anlayışınız KAWA süreci ile başlayıp, yine o anlayışla mı devam ediyor? "Kadınlık" bilincine örgüt öncesi içindeyken - dışındayken mi vardınız?

Evet KAWA ile başladı. Kadın örgütlenmesini kadın bilincini Kawa'da aldım. Ama kadın örgütlenmesini Kawa içinde öğreneme rağmen baktım ki kadın sorununun bir tek ideoloji ile sınırlanmayacağını, daha geniş bir perspektif içinde ele alınması gerektiğini fark ettim. Halen bu düşüncede olmama rağmen Sosyalizm'in bile kadın sorununa çözüm olamayacağına inanıyorum.

-Örgütlülük sürecinize tepeden mi yoksa tabandan mı başladınız ve bu ideolojide hangi halkadaydınız ?

Tabandan geldim. Zaten ailemde, Kawa örgütlülüğü içinde bir sürü insan vardı. Bunların etkisinin olduğunu düşünüyorum. Kadın ve ulusal bilincimi örgüt içerisinde aldım. Sempatizandım.

-Kadınların örgütlenme yoğunluğu açısından-diğer hareketlere kıyasla bir doyuruculuktan söz etmek mümkün müydü?

Bir takım çalışmalarda kadınları da görüyordum. Ancak o dönemde diğer hareketlerle kıyas yapacak bilincim yoktu, lider kadroda ve merkez komite de kadınların olduğunu biliyordum.

Necla Baksi gibi.⁽¹⁾

- Sizce kadınların farklı yerlerde

yeralmalarının nedeni farklı anlayışların kadın sorununa yaklaşımlarından mı kaynaklanıyordu?

Hayır değildi. O zaman ulusal yaklaşımdan doğan tercihti. Örgütlenme koşullarından kaynaklanıyordu.

-Sizce kadın sempatizanlar, sayısal oranları doğrultusunda yönetimlerde var mıydılar? Ve daha çok hangi alanda yoğunlardı?

Hayır. Eşit değillerdi. Yönetici kadroda eşit bir temsiliyet olmamasına rağmen diğer iş bölümü alanlarında eşit sayılırdılar. Yönetimde daha yoğunlardı.

-İçinde yeraldığınız anlayışın kadın sorunu ile ilgili perspektif ve çalışmalarını ana hatlarıyla edindiğiniz kazanımların neler olduğunu açıklar mısınız? Genel anlamda kadın sorunları pratik anlamda kadınları örgütlemek için özel çalışma alanları(dernek, vakıf, kadın komisyonu vb.) var mıydı?

Ev toplantıları, eğitim çalışmaları ve Kawa dergisinde kadın sayfaları, Kadın komisyonları vardı. Değişik illerde eğitim çalışmaları yapıyordu. Kadını özgürleştirecek konular işleniyordu. Yaptığımız çalışmalarda günlük yaşamda parasal giderleri genelde erkekler karşılıyordu. Ben buna karşı çıkıyordum. Karşı çıkışım, yoldaşlarımdan hoşuna giderdi. O halde hesapları sen öde diyorlardı.

-Kadın komisyonu ve dergide

kadın sayfasının amacı daha fazla kadın örgütlemek miydi?

Evet.

-Ya kadın örgütlenmesi ?

Kadınlar Kawa'nın örgütlendiği her yerde sayıca az da olsa vardılar ve var olan derneklerin yönetiminde yer alırlardı.

- Bu süreçte kadınlığınızı ve cinselliğinizi yaşarken varolan yaklaşımları özelden genele değerlendirerek konuyla ilgili ilginç bir anınızı anlatır mısınız?

Eşim ile aynı zamanda yoldaş idik. Birgün eşimle lokantaya gitmiştik. Ben de garsonu çağırıp sipariş vermiştim, buna, eşim olan yoldaşım fena bözülmişti. Sanki onun olduğu yerde ben sipariş veremezmişim. "Benim olduğum yerde siparişi ben veririm" dedi. Ben de bunu diğer yoldaşlara anlatmışım. Hem gülmüşler, hem de eşime kızmışlardı.

- Erkek yoldaşlarınızın kadın konusunda teori ve pratikleri arasında farklılıklar var mıydı? Olduysa ne zaman farkettiler.

Çok sonraları fark ettim. Geç farkettiğim için bir eleştirim de olmadı.

-Kadınlarla ilgili çalışmalarda iç işlerinizde bağımsız olarak çalışıyor muydunuz?

Evet, çünkü zaten kadınlarda aynı ideolojiyi paylaştıklarında Kawa'nın programına göre çalışmalar düzenleniyordu. Ama kadınlar kendi çalışma alanlarında pratik yöntem olarak kendileri karar veriyordu.

- Parti içinde hak ettiğiniz halde kadın olmanızdan dolayı elde edemediğiniz mevki, ürün, kazanım vs. var mı?

Hayır olmadı. Aksine biz kadınlar kendimize güvenmediğimiz için önerilen görevleri bile reddediyorduk.

- O gündən bugüne geçirdiğiniz deneyimler doğrultusunda

siyasal yapılanmalar içerisinde kadınların ikinciliği kabullenmelerinin günahını kime (erkeklere-Kadınlara-düzene) çıkarıyorsunuz.

Kadınlara çıkarıyorum. Çünkü ben koşullarımı çok zorladım. Eşim feodal biri olmasına rağmen ben başardım sanıyorum. Kadınlar isterse başarılılar. Bu benim kişisel düşüncem.

- Bağımsız kadın hareketinin tartışılmasının tam da ideolojik ayrışmaların yaşandığı süreci ve 12 Eylül sonrasına rastlamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

12 Eylül'ün baskıcı yanları örgütlerin zorlanması ve bu zorluklar karşısında olumsuz yanlarının ortaya çıkışı ve bu süreçte erkeklerin cezaevlerine girmesi, yurtdışına çıkması kadınların tek başlarına kalmaları eş, evlat, kardeş sorunlarıyla uğraşırken dış dünya ve kadınlık durumlarını sorgulamaya başladılar. Doğal olarak bu tür çalışmalar başladı.

- Gelinek noktada Kürt kadınlarının feminizmi tartışmaya başlamalarını neye bağlıyorsunuz?

Bu bir süreçtir. Kürt kadınları da bu sürecin dışında değil. Bu tür bağımsız çalışmaların ortaya çıkışı, örneğin Jujin ve benzeri kadın kurumlarının çalışmalarını feminizm olarak değerlendirmiyorum. Kadın paydası feminizm değildir.

-Sosyalist, Kürt, Kadın bu üçlü kimlikle birlikte kadın sorunuyla ilgili çalışmalarınız? Ve bu kimliklerden hangisi sizde ağır basıyor? Düşündüklerinize feminizm denilebilir mi?

Hayır yok. Kadın kimliği ve onunla ilgili çalışmaları düşünüyorum. Evet değiştim. Kadın yönüm ağır bastı. Bağımsız Kürt kadın çalışmaları daha çok ilgimi çekiyor.

-Genelde her ideolojinin yarattığı bir kadın tiplmesi var. Sizin tiptlemeniz... Çok bilgili ve "erkek" gibi, kadın tipleri. Örnek N. Baksi *

-Son söylemek istediğiniz:

Her ne kadar Kawa örgütü kadın konusunda yetersiz idiye de bu günkü noktaya gelişimimi yine Kawa'ya borçluyum diye düşünüyorum.

II. TANIK

Saime:

-İlk örgütlülük anlayışınız KAWA süreci ile başlayıp, yine o anlayışla mı devam ediyor? "Kadınlık" bilincine örgüt öncesi içindeyken mi, örgüt dışındayken- mi vardınız?

DDKAD ile hafiften başlayıp, radikal bir Türk solu ardından 12 Eylül; kısa bir örgütsüzlük ve Kawa. Bu süreç ister istemez kendi birikimini oluşturan bir seyir izler. Kawa hareketiyle çalışmadan önce bir örgütlülük ve kadın anlayışım vardı. İçinde bulunduğum hareketlerin ve kawa'nın bana katkılarıyla beraber kendi deneyim ve pratiklerimle oluşturduğum genel çizgi bugün de devam ediyor.

Çok rahatlıkla söyleyebilirim ki bugünkü düzeye içerisinde yer aldığım örgütlerle çalışma sürecinde ulaştım. Kadınlik bilincimi ise özellikle Kawa hareketi içerisinde pekiştirdiğimi rahatlıkla söyleyebilirim. Çünkü o yapı kadınların beslenip, serpilmelerine kısmen de olsa müsait bir esnekliğe, rahatlığa sahipti.

- Örgütlülük sürecinize tepeden mi yoksa tabandan mı başladınız ve bu ideolojide hangi halkadaydınız ?

Yönetici kadroydaydım.

-Kadınların örgütlenme yoğunluğu açısından-diğer hareketlere kıyasla bir doyuruculuktan söz etmek mümkün müydü?

Söylemde ve anlayışta kadınlara oldukça açık, destekleyici olmasına rağmen pratikte ulaşılan kadın sayısı azdı denebilir. Hareketin genel sorunlarından yada illegal örgütlülük gerektirdiği için "yaygınlaşmama" hep gündemdeydi. Kadın kitlesine ulaşma zorluğu da bu gerçekliğin bir parçası olarak görünebilir. Özellikle bizim bölgede 12 Eylül sonrası ciddi bir şekilde Kawa için kadın kitlesine ulaşma sorunu vardı. Hareket içinde yer alan erkekler ise eşlerinin tamamen bağımsız, kendileri olarak örgütlülük sürecinde yer almalarını istemiyorlardı. Fakat bu günahı taşımamak içinde olsa "karılarımızla ilgilenen" mesajını vermekteydiler. İlgilenilen kadınlar ise kocaları ile mutlaka sorun yaşamaktaydılar. Tabii ki bu durum Kawanın siyasi yapısından ziyade erkeğin hakim olduğu kültürel yapıdan kaynaklanmaktaydı.

- Sizce kadınların farklı yerlerde yer almalarının nedeni farklı anlayışların kadın sorununa yaklaşımlarından mı kaynaklanıyordu?

Kendi adıma öyle olmadığını söyleyebilirim. Genel için ise kendimden farklı düşünmüyorum istisnai durumlar dışında. Şöyleki; kadınlar ve erkekler siyasi süreçlere kendi iç dinamikleri doğrultusunda katılmadılar. Yakınında ne varsa, hangi akrabalık ya da arkadaşlık ilişkisi hangi örgüte denk gelirse şeklinde yaşandığını düşünüyorum. Yani bilerek, isteyerek okunup hedefler değerlendirilerek bir seçim yapılmadı.

Kadınlar özellikle daha fazla dolaylı bir biçimde katıldılar örgütlere ve hangi örgütün kadın hakkında ne düşündüğünü bilmeden ve ilgilenmeden.

- Sizce kadın sempatanlar, sayısal oranları doğrultusunda

yönetimlerde var mıydılar? Ve daha çok hangi alanda yoğunlardı?

Kawanın geniş tabanlı olmayışı kadın kitlesini desteklediği için zaten az olan kadınların çoğunluğu önemli kadrolarda bulunmaktaydılar. Bizdeki kadınlar orta yaş dolaylarında, siyasetle iş yaşamını bir arada yürütmeye çalışan kadınlardı.

-İçinde yer aldığınız anlayışın kadın sorunu ile ilgili perspektif ve çalışmalarını ana hatlarıyla ettiğiniz kazanımların neler olduğunu açıklar mısınız? Genel anlamda kadın sorunları pratik anlamda kadınları örgütlemek için özel çalışma alanları (dernek, vakıf, kadın komisyonu vb.) var mıydı?

Özel bir kadın perspektifi yoktu. Genel söylem olan etnik, Cinsel, Sınıfsal sömürü bizde de kullanılırdı. Kadın sorununun Sosyalizm ile çözülebileceği tez olarak kabul edilmekle birlikte, kadrolarda yer alan kadınlar ertelemeci bir anlayışla Sosyalizm'e kadar kadın sorunlarının bekletilemeyeceğini vurguladıklarında bu görüş kabul görürdü. Sadece kadınları örgütlemek üzere ayrı bir kadın kolu ve bunun için özel çalışmalar yoktu. Olsaydı da bunun yanlıs olacağını düşünüyorum. Dolayısıyla bunun için çaba da sarf edilmedi. Çünkü bu tür örgütlenmelerde insanı biraraya getiren etnik, daha da ötesinde sınıfsal paydaydı. Kadınlarda bu tür örgütlenmelerde bu hedefler doğrultusunda yer alıyolardı. Yer aldıkları sürece erkek kültürüne karşı mücadele etmeleri ise Kadın paydasında bağımsız bir örgütlenmeyi gerektirdiğinden ki buna da hiç bir zaman Kawa hareketi karşı durmadı. En azından ben var olduğum sürece bunu yaşamadım. Aksine diğer

örgütlere nazaran. Bağımsız kadın örgütlenmesine daha yatkın ve samimi baktıklarını düşünüyorum. Entellektüel düzeyi ve herkesin komutan olduğu Kawa buna müsaitti. Benim yaşadığım süreçte kadın ve erkekler arasındaki özel ilişkilere çok büyük tepki gösterildiğini görmedim. Temkinli yaklaşılır ama yaşanmasına da engel olunmazdı. Bu temkinlilik daha çok erkeksi-rekabete uygun olarak kadın yoldaşın korunup "harcanıp bırakılmaması" şeklinde yaşanmaktaydı. Yani kadın ve erkek ilişkileri üzerinde "yapılmasın" baskısı olmamakla birlikte bu çokda cinsel özgürlük anlamında yorumlanacak bir özgürlük değildi.

-Kadın komisyonu ve dergide kadın sayfasının amacı daha fazla kadın örgütlemek miydi?

Evet.

-Ya kadın örgütlenmesi?

Kadınlar için özel bir eğitim programı uygulanmıyordu. Hareket içinde yer alan kadınlar düzeyleri ve yetenekleri ölçüsünde pratik içinde yerlerini alıyorlardı. Kawa hareketi bireysel gelişim için uygun bir ortama sahipti. Dolayısıyla grup eğitimleri çok ön planda değildi. Bu da örgütlenmede yaygınlaşma anlamında zorluk getiren faktörlerden biriydi.

- Bu süreçte kadınlığınızı ve cinselliğinizi yaşarken varolan yaklaşımları özelden genele değerlendirerek konuyla ilgili ilginç bir anınızı anlatır mısınız?

Kawa hareketi süreci benim kadınlığımı en sancılı şekilde yaşadığım bir süreçtir. Uyanmaya ve başkaldırıya başladığım dönem Kawa ile tanıştığım döneme tekabül eder. Kişisel düzeyde kadınlık sorunlarımızı yaşarken hareket içinde yer alan "erkek kültürüne" sahip unsurlarla karşılaşmakla beraber

çoğunlukla içinde bulunduğum ortam benim bugünkü feministliğiminin olgunlaşmasına destek verdi. Dolayısıyla örgütlü olduğum dönemler de rahatlıkla kendimi bir feminist olarak ifade edebildim.

- Erkek yoldaşlarınızın kadın konusunda teori ve pratikleri arasında farklılıklar var mıydı? Olduysa ne zaman farkettiniz?

Erkeklerin çoğunda olduğu gibi bizim arkadaşların da teori ve pratikleri arasında fark vardı. Bu farklılığı yok etmek erkek kültürünü yok etmeyi gerektiğinden karşılaştığı farklı durumlarda sekte olmamaya çalışılırdı. Fark edip üzerine vardığımızda da sert ve hoş olmayan olayların yaşanma ihtimali olduğundan yumuşakça geçiştirirdik. Bu tür sorunların çözülebilmesi için neredeyse ayrı bir birimin oluşturulması ve olay gündeme geldiğinde söz konusu ilgili birime havale edilmesi şeklinde bir sistem belki işe yarayabilirdi diye düşünüyorum şu anda.

-Kadınlarla ilgili çalışmalarda iç işlerinizde bağımsız olarak çalışıyor muydunuz?

Yok

- O günden bugüne geçirdiğiniz deneyimler doğrultusunda siyasal yapılanmalar içerisinde kadınların ikinciliği kabullenmelerinin günahını kime (erkeklerle-Kadınlara-düzene) çıkarıyorsunuz?

Bu durumu erkek söylemine göre değerlendirdiğiniz de, "hakim sınıf, hakim ulusun sunii olarak yarattığı" söylenir. Bununla beraber asıl ateşleyici güç kadınların boşluk dönemlerinde daha özgün bir şekilde kendilerini ve konularını sorgulamalarında diye düşünüyorum. Bir diğer küçük faktör ise 12 Eylül sürecinde kadınların erkeklerden daha fazla öne çıkması olmaları.

(erkekler çoğunlukla cezaevinde oldukları için karar ve yürütme hakkı büyük oranda kadınlarda idi)

- Bağımsız kadın hareketinin tartışılmasının tam da ideolojik ayrışmaların yaşandığı sürece ve 12 Eylül sonrasına rastlamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu kaçınılmaz bir süreçtir. Her ülkede yaşandığı gibi bizde de yaşanacaktır.

-Gelinen noktada Kürt kadınlarının feminizmi tartışmaya başlamalarını neye bağlıyorsunuz?

Geçmişimizden sıyrılmak mümkün değil ve gerekli de değil. Edindiğimiz alışkanlıklar ve negatifleleriyle birlikte sosyalist ahlak kişiliğimizi belirlemiş durumda. Bu benim için de geçerli. Sosyalist düşüncenin bizde özgün bir biçimde yaşanan "sınırlı", "sorumlu" negatif yanlarını kendinden uzaklaştırıp yine olumlu yanları ve feministliğimle başarılı olmaya çalışıyorum.

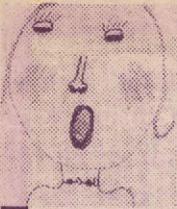
-Sosyalist, Kürt, Kadın bu üçlü kimlikle birlikte kadın sorunuyla ilgili çalışmalarınız? Ve bu kimliklerden hangisi sizde ağır basıyor?

Bu üç kimlik birleşik olarak beni temsil ediyor. Her üçünde de bana katkı ve destek var. Fakat son çözümlemede kadın kimliğim ağır basıyor.

-Genelde her ideolojinin yarattığı bir kadın tiplemesi var. Sizin tiptemeniz...

Bizim yapının kendine özgü çok özel bir kadın tiplemesi yoktu diyebiliriz. Geçmişte daha radikal ve erkeksi tavırlara sahip kadınlarımız vardı. Benim olduğum süreçte kadınlık özelliklerine sahiplendiği kadın bakışı açısı desteklendi.

(1) 1980 Kamışlı'da 13 yoldaşı ile birlikte şehit oldu...

"ALLAHIN KIZLARI"

(Kürdistan'da Müslüman Kadınlar Arasında)*

Kadınların sınıfları, ırkları, milliyetleri, toplumsal statüleri ne olursa olsun bir cins olarak ezildikleri gerçeğinin teorisi yüzyıl başlarından itibaren yapılmaya başlandı ve bu, feminist teori diye adlandırılarak bazen büyük bazen de küçük değişiklik ve dönüşümlerle günümüze kadar devam etti. Uzun bir süre "eşit işe eşit ücret" gibi oldukça ekonomik temelli çıkışlarla kendisini ören feminist teori giderek, 1960'lardan başlayarak özellikle Avrupalı ve Amerikalı feminist kadınlar tarafından, kadınların "özel" alan ve "kamusal" alan diye tanımlanan alanlardaki yeri de sorgulanmaya ve incelenmeye başlandı.

Zamanla ikinci dalga feminizmin belki de en karakteristik ve arı sloganı veya özdeyişi olarak "özel olan politiktir" gibi çok kapsayıcı, kadınlar ve feminist teori açısından büyük önemi olan bir teorik açılım ortaya çıktı. Bundan kasıt, kadınların özel alana hapsedilmiş tüm kadınlık durumlarının da politik olduğuydu; örneğin ev işleri için harcanan iş gücünün de tıpkı kapitalist pazardaki iş gücü

gibi bir değeri olduğu veya kadınların cinsel olarak kocalarına hizmet ettikleri ve dolayısıyla bunun pazardaki hizmet sektöründeki ekonomik iç ilişkilerle aynı anlamı taşıdığı yönündeydi. Ayrıca kadınlara yönelik aile içi her türlü şiddetin bir aile meselesi olmadığı, aksine politik olarak müdahale edilmesi gereken çok önemli bir sorun olduğu ifade edilmeye başlandı.

"Özel olan politiktir" şiarı, feminist teori için büyük bir dönüşüm anlamına geliyordu, zira bu tarihsel olarak varlıklarının ve varolma biçimlerinin üzeri örtülmüş, unutturulmuş kadınların ezilme biçimlerini gözler önüne sermeye yarıyor ve böylelikle kadınlar, teorik-politik-pratik olarak perspektiflerini ve eylem biçimlerini bunlar üzerinden belirleyebiliyorlardı.

Allahın Kızları adlı kitap, işte tam da bu nedenden ötürü Kürt kadınları açısından çok değerli bir kitap. Yalnızca Kürt kadınları için değil, aynı zamanda bu coğrafyada yaşayan diğer tüm kadınlar için ve Güney Kürtlerini tanımak isteyen herkes için de değerli

Allahın kızları

Kürdistan'da müslüman kadınlar arasında

Henny Harald Hansen

olabilecek bir kitap. Kitap her ne kadar bir gezi kitabı izlenimi verse de, yazarının etnolog olması ve olağanüstü bir duyarlılık ve gözlem yeteneğine sahip olması yüzünden bizlere yukarıda söz edilen kadınlık durumları bağlamında çok anlamlı malzemeler sunuyor.

1959'da Dokan Kazı ekibine etnolog olarak katılan Hanny Harald Hansen Güney Kürdistan'a aslında on beş günlüğüne gitmesine rağmen orada dört aydan fazla bir süre kalıyor. Bu zaman zarfında hem şehirlerde (Süleymani'ye, Kerkük gibi) hem de köylerde kalarak kentli ve köylü Kürt kadınlarıyla yaşama ve onlarla ilgili incelemesini yapma fırsatı bul-

yor. Kürt kadınlarının ev içindeki ve az da olsa dışındaki gündelik hayatlarını gözler önüne seren yazar, aynı zamanda dinin kadınlar üzerindeki etkisini tartışıyor ve Kürt kadınları ile batılı kadınlar arasında zaman zaman karşılaştırmalarda bulunuyor.

Kadınların suyu, yakacağı nereden, nasıl sağladıklarını; kocaları, oğulları ve erkek kardeşleriyle ilişkilerini; evlilik, çocuk, boşanma konularını; yemeği nasıl hazırladıklarını; düğünlerini, yaslarını nasıl yaşadıklarını ve ölülerini cinsiyetlerine göre nasıl gömüldüklerine kadar kadınların gündelik hayatlarına ilişkin daha pek çok konuyu

büyük bir incelikte anlatıyor. Anlamadığı ve dolayısıyla anlatamadığı konular da var tabii (örn. Kadınların yorganı nasıl yaptıklarını anlamadığı için anlatamıyor veya kendisiyle kendisinin anlamadığı bir biçimde iletişim kurmaya çalışan bir kadını garipsemek dışında bir şey yapmıyor) ama kadınlık durumlarına uzak olmayan özellikle de Kürt kadınlarını tanıyanların yazarın neden söz ettiğini anlayacağı kesin.

Bir de tabii, kitabın benim açımdan duygusal olduğu kadar tüm Kürtler açısından düşündüğümde politik olarak da kayda değer bulduğum bir tarafı var ki buna değinmeden geçemeyece-

**1960'lar-
da yazılmış
bir kitap bu
ve Gü-
ney'deki
Kürtleri an-
latıyor.
Ama buna
rağmen
Türkiye'de-
ki Kürtlerle
o kadar
çok ortak-
lıkları oldu-
ğu farkedili-
yor ki. Yem-
eklerin-
den, folklor
oyunlarına,
giysilerin-
den evlen-
me hukuk-
larına ka-
dar pek
çok açıdan
sanki ara-
mızda suni
de olsa sı-
nırlar yok-
muş gibi
hissettim.**

ğim. 1960'larda yazılmış bir kitap bu ve Güney'deki Kürtleri anlatıyor. Ama buna rağmen Türkiye'deki Kürtlerle o kadar çok ortaklıkları olduğu farkediliyor ki. Yemeklerinden, folklor oyunlarına, giysilerinden evlenme hukuklarına kadar pek çok açıdan sanki aramızda suni de olsa sınırlar yokmuş gibi hissettim. Bu çok garipti, zira bütün bu baskı politikaları yüzünden Kürtlüğünün bilincine bu kadar geç erişmiş Kürtler olarak bizler, bilemiyorum kaçımız güneyimizde de lehçeleri farklı olsa da bizler gibi yaşayan Kürtler olduğunun ayır-dına ne zaman vardık. Üstelik bu farkediş ve bilgiyi daha çok soyut, politik anlamda algıladık ve kullandık ve gerçekten onlara ne kadar uzak veya yakın olduğumuzu bence somut olarak pek farkedemedik. Ama bu kitapta geçenler, bize güneydeki Kürtlerle ne kadar yakın olduğumuzu da anlatıyor. Düğünlerimizi, yaslarımızı, yemeklerimizi bu kadar aynı biçimde yaptığımız insanlara bu

kitapla daha çok yakınlaşıyoruz. Bu açıdan da düşünüldüğünde kitap tüm asimilasyon ve yabancılaştırma politikalarına rağmen Kürtlerin ne kadar da kendilerini koruyabildiklerini gösteriyor.

Kitabın yazarına kendi adıma buradan teşekkür gönderirken, bu türden değerli incelemelerin bizzat Kürt kadınları tarafından yapılmasını ve hangi ulustan olursa olsun tüm kadınların, kadınların kur-tuluşları adına, gündelik hayattaki durumlarına mümkün olduğu kadar önem vermelerini diliyorum. Zira bu bizim hem kendimizi tanımamıza hem de başka kadınlarla kuracağımız politik ittifaklar söz konusu olduğunda onlarla aynılık ve farklılıklarımızı belirlememizde çok yardımcı olacak, diye düşünüyorum.

* Bu yazı
Jin u Jiyan
dergisinin
1.sayısında
yayınlandı.

YENİ BİR GÜNE UYANMAK

Uyandım, kahvaltı yaptım, işe gittim, çalıştım, gazeteleri okudum, eve döndüm, yemek yedim, televizyon seyrettim ve yattım...

Uyandım, kahvaltı yaptım, işe gittim, çalıştım, gazeteleri okudum, eve döndüm, yemek yedim, televizyon seyrettim ve yattım...

Uyandım, kahvaltı yaptım, işe gittim, çalıştım, gazeteleri okudum, eve döndüm, yemek yedim ve televizyon seyrettim...

"Amerikan F1-6 uçakları INCIRLIK üssünden kalkarak Irak'ın 5. bölgesini vurdu.

Dünyada kendini adaletin mekanizmasıymış gibi sunan Amerika devleti, dünya devletleri üzerinde istediği hakimiyeti kuruyor. Türkiye de bu konuda kendilerine düşen görevi, olağanüstü bir gayretle yerine getiriyor.

Gözün aydın Türkiye, gurur duy kendinle küçük Amerika olmamıza az kaldı ha gayret...

Uyandım, kahvaltı yaptım, işe gittim, çalıştım, gazeteleri okudum, eve döndüm, yemek yedim, televizyon seyrettim...

"Metin Göktepe davası sonuçlanmadı"

Nasıl sonuçlansın ki örnek aldığımız adalet mekanizması belli, bu gidişle onları da geçeriz. Ve Fadime Ananın adalet istemlerini sadece seyredeceğiz!

Uyandım, kahvaltı yaptım, işe gittim, çalıştım, gazeteleri okudum, eve döndüm ve yemek yedim...

"Manisalı öğrencilere işkence davasında, polislere yine beraat verildi"

Biz de bu kararı 2.defa yedik. Artık midemiz hazmedemez oldu. Merak etmeyin bu kararlar doğrultusunda yakında ulusça ülser oluruz.

Uyandım, kahvaltı yaptım, işe gittim, çalıştım, gazeteleri okudum, eve döndüm...

"Gecekondularında ısınmak için yaktıkları kömürden zehirlenen bir aile daha yok oldu"

Ben ve sizler evlerimize döndük ama memleketlerinden zorunlu olarak gelip yaşam savaşlarını İstanbul'da devam ettiren bu aile, ısınma yöntemlerinin modernleştiği bir dönemde yoksulluğun yol açtığı ilkelikle öldüler. Ve evlerine, memleketlerine bir daha asla geri dönemeyecekler.

Uyandım, kahvaltı yaptım, işe gittim, çalıştım, gazeteleri okudum...

"Çamlıhemşine yol, İstanbul'a da üçüncü köprü yapılıyor"

Hep merak etmişimdir, devlet katında biz kulları için hangi üstün beyinler bu kararları veriyor. Doğrusu biz halktan kişiler olarak kırk yıl düşünsek aklımıza doğayı katledip cebimizi doldurmak gelmezdi. Bu kararları veren devlet büyüklerimiz(!!!) kimler ise, kendilerini tebrik etmek isterdim. Rica ediyorum

Uyandım,
kahvaltı
yaptım...
"Üçüncü
dünya
ölkelerinde
açlıktan
ölenler"
böyle
haberleri
duyduğum
da kahvaltı
yapabildiği
me
sevinmeli
miyim
sizce,
yoksa
2000'li
yıllarda
halen
açlıktan
insanların
ölmesi
lokmalari
boğazıma
tıkadıkça
üzülmekle
mi
yetinmeli
yim.

kendilerinden ölkemizde daha böyle işe yaramayan doğa harikası başka yerler de var. Lütfen oraları da görün.

Uyandım, kahvaltı yaptım, işe gittim...

"DISK'e bağılı Basın İş üye SWISSCARD işçileri haklarını almak doğrultusunda direnişlerine devam ediyorlar"

Birilerinin hakları için yılmadan ve ödün vermeden direndiğini duymak ne güzel. Ve benden tüm swisscard işçilerine selamlar, sizler gibi mücadeleciler tüm işçilere haklı kazanımlar diliyorum.

Uyandım, kahvaltı yaptım...

"Üçüncü dünya ölkelerinde açlıktan ölenler"

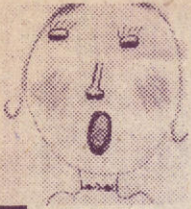
böyle haberleri duyduğumda kahvaltı yapabildiğime sevinmeli miyim sizce, yoksa 2000'li yıllarda halen açlıktan insanların ölmesi lokmaları boğazıma tıkadıkça üzülmekle mi yetinmeliyim. Siz hangisini tercih ederdiniz dostlar, bu da birbirimize yardım edemeyen biz dünya halklarının ayıbı.

UYANDIM VE ARTIK UYUMAK İSTEMİYORUM!

Bizler bunca pisliğe, rezillığe ve utanca artık insan olmaktan çıkarılıp duygusuz, umutsuz, çaresiz ve bencil birer insan olmaktan uzak varlıklara dönüştürülmemize daha ne zamana kadar gözlerimizi sıkı sıkı kapatarak, olmasını istediğimiz dünyayı rüyalarımızda arayacağız. Yeter artık dostlar uyanmanın zamanı geldi ve hiçbirşey için geç değil, çünkü bu dünya bizim.

Bu arada CUMARTESİ ANNELERİ çoktan uyandı!

BİR İNTİHARIN ARDINDAN

Duyabilseydik, duysaydık sesini, çığılığını eğer bugün yaşıyor olacaktı.

OYSA DUYMADIK, sağırdı sanki kulaklarımız, aslında sağır olan beynimizdi. Aralarındaki uçurumu görüyorduk oysa. Biliyorduk birşeylerin iyi gitmediğini ve seyrediyorduk.

Amcamın dediği gibi düşünüyorduk; "bu ülkede milyonlarca kadın böyle yaşıyor" bazılarının bu milyonlardan biri olmayı uzun yıllar kabullenemeyeceğini...

Ve birgün isyan etti, gencecik çocuklarını anasız bırakmayı göze aldı; gencecik ömrüne son verdi.

Sonun bir başlangıcıydı bu, herkes kendini yargıladı. Erkekler erkekçe davrandı. Yeni düşmanlar edinmemeliydiler, üstelik amca çocuklarıyla bir kız çocuğu için düşman olunur muydu hiç!. O yüzden hiç bir şey olmamış gibi götürdüler onu, isyanlarını binlerce kez haykırdığı o duvarlar arasına. Onu cinsel bir meta olarak görmenin dışında hiç bir zaman sevmemiş olduğu kocasının

yanına. Yıkadılar yengeler suyla ama asıl onu yıkayan isyanlarını yüreklerine gömen çocuklarıydı, göz yaşlarıyla. Ve yıllarını tükettiği evine, ömrünün ancak kısa bir süresini adayabildiği çocuklarına son kez bir elveda diyemedен ayrıldı oradan, tahta bir sandığın içinde.

Ertesi sabah ıskatını verirken küfür ediyordu kocası ona -onu o kadar masrafa soktuğu için. Taziyeye gidip gelen kadınları inceliyordu, hangisi başkasının kurduğu bu yuvayı yuva yapmaya gelir diye ve çok geçmedi dokuz ay sonra gencecik bir kızcağız geldi onun bıraktığı bu yerden, bu "adamcağızın(!)" eziyetlerini çekmeye.

Ona sorsalar gelmeyecekti belki, karısı onun yüzünden intihar etmiş, kendinden en az otuz yaş büyük, yedi çocuklu, iri cüsseli cüceye. Ama sormadılar, kadınca isyanıyla sustu, konuşmadı. Babasına, kardeşine karşı ne kadar devleşebileceğini sınamaya geldi o cüceye!

GERDEK GECESİ

Düşünebiliyor musunuz, kaç yaşında evlendiğimi bilmiyorum. Ya 13 ya da 14 yaşındaydım. O kadar küçükmüşüm ki, aklım fikrim ip atlamakta, sek sek oynamakta, sakız çiğnemek ve daha birçok şeydeydi. Üstüm başım kirleninceye kadar oynardım. Eve gidince dayak yiyeceğimi biliyordum ama yine de ertesi gün aynı şeyleri yapıyordum. Biliyor musun ben aşkı, sevgiyi, dokunmayı, hissetmeyi bilmiyorum. Çünkü bunları daha öğrenmeden, ya da nasıl diyebilirim, hissedemeden bende öldürdüler.

21 yaşında bir kızım var. Şu an da sözlü. "Anne sözlümü çok seviyorum" diyor. Sevdiğinden emin misin diyorum. Bazan da kızım bir erkeği sevmek nasıl bir duygu diyorum. "Anne saçmalama. Babamla severek evlenmedin mi? Ya da babamı hiç mi sevmedin diyor. Donup kalıyorum bir anda. Ben sevgiyi gerçekten bilmiyorum. Çünkü sevgiyi yüreğimde öldürdüler.

Anneyim, çocuklarımı seviyorum. İki evlilik yaptım ama erkeği sevmesini bilmiyorum. İlk eşimin bana yaptıkları, (aslında eşim demek bile istemiyorum) belki de size komik gelecek. Ben ona ayı diyordum. İnsan kocasına ayı der mi hiç demeyin. Şundan eminim ki, ayı demeyip birçok lakap takan kadınlar da vardır. Aslında kocama ayı diyerek, ayıları da aşağılamış oluyorum. Eminim ki bir ayı eşine kocamın bana yaptığını yapmamıştır. "Bir, iki, üç... zıpla. Bir, iki, üç...

zıpla".

- "Senem, annem seni çağırıyor".

Ablam ikinci kez;

- "Kız Senem sana çabuk gel diyorum.

Annem seni çağırıyor".

- "Aman geliyorum bel!"

- "Ben birazdan gelirim. Tamam mı kızlar?"

Koşa koşa eve girdim. Annem;

- "Çabuk şu elini yüzünü yıka ve üstüne güzel birşeyler giy. Acele et misafirlerimiz var".

Daha önce de bize misafirler gelirdi.

Annem beni çağırma gereği bile duymazdı. Bu olaya hiçbir anlam

veremedim. Ablam;

- "Sen hala giyinmedin mi kız? Vallahi annem şimdi seni dövecek. Çabuk ol".

Evimiz bir gecekonduydü. Duvarlar o kadar kötü ve yıkılmış bir haldeydi ki, konuşulan herşey diğer odadan da rahatlıkla duyuluyordu. Usulca kulağımı duvara yaslayıp,

içerdekilerin neler konuştuklarına anlam vermeye çalışıyordum. Yalnızca hayırlı bir iş için geldiklerini

söylediklerini duydum. Ablam içeri sinirli bir şekilde girerek,

- "Çabuk şu kahveleri içerdeki misafirlere götür. Hele bak. Hadi kız acele etsene".

Kendi kendime neler oluyor böyle, ne kahve götürmesi diyordum. Halbuki bu işi ablam en son yaptığında evlenmişti. Acaba dedim ben de mi evleneceğim. Aslında ilk etapta evlilik bana çok itici gelmedi. Herhalde güzel birşeydir diyordum. Evliliğin ne olduğunu bile bilmiyordum ki.

uyuyabildiğim için...

Yaralarım ve acılarımla sığınma evine yerleşmek benim için kuşkusuz zahmetli idi ama yeni başlangıcımız için değerdi. Evet benim için yeni bir başlangıçtı, ben ve kızım için bir dönüm noktasıydı.

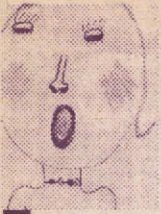
Ertesi gün işlemleri hallettim ve sosyal yardım dairesinden paramı aldım. Ve yaşam bazen zor, bazen neşeli ve rahat sürüp gitti. Yıllar sonra, sığınma evinden taşındıktan sonra Hamburg'taki sığınma evlerinden birinde çalışmaya başladım. Bu kez de garip ve karışık duygular içinde: başaracak mıydım? Ya başaramazsam, ya da yeterince güçlü olamazsam? Sonra ne yaparım? Kafamda soru üstüne soru. Ama ilk iş günümde sığınma evine geldiğimden farklı hissettim kendimi. Bu evde birçok kadın ve çocuk, büyük bir mutfak, oturma odası, gürültü ve kirliliğiyle büyük bir evdi. Kontrol etmeksizin, herşeyi ard arda algıladım. Kadınlar beni gözlüyor ve onlara baktığımda gözlerini başka yerlere çeviriyorlardı. Ev bana hızlı bir tempo ile gösterildi. Katlar, ortak kullanılan alanlar, çocuk bölümü, bodrum, büro, mutfak vs.

Mutfakta kadınlarla tanıştırıldım. Sonra yeni iş arkadaşlarım işlerine baktılar ve ben mutfakta bu kez orada yaşayan değil, çalışan bir kadın olarak oturdum. Buraya geldiğim ilk günümü

anımsadım, sadece üç yılda gerçekleşen bu değişiklik garibime gitti. Sonra yavaş yavaş kadınlarla sohbete başladım. Onlar sordular ben yanıtladım ya da tersi oldu. Güzel ve hoştu, hiç zor değildi. Kendimle gurur duyuyordum. Aradan zaman geçti ve hala sığınma evinde çalışıyorum. Bazen epeyce stresli oluyor ve bütün enerjimi alıyor. Yine de burada çalıştığımдан beri, olan gelişmeleri görmekten mutluyum. Çalışma yapısında, evde ne çok şey değişmişti. Herhangi bir karar vermenin nasıl da zahmetli olduğunu görünce bazen bıkkınlığa kapılıyorum. Bütün o tartışmalar, geçip giden zaman ve hiçbir şeyin değişmemesi. Tüm bunlara rağmen yine de burada çalışmaya değer. Kadınlara yardım etmek, cesaret ve güç vermek, kendilerine güven duymalarını; vazgeçmemeleri için teşvik etmek hedefleri ile işe başladım.

Yeni başlangıç güzel ve önemlidir. Eskiden kadın sığınma evinde yaşadığım için sınır koymak her zaman zordu. Kendi deneyimlerimden her zaman yararlandım ve yararlanacağıma eminim. Daha ne kadar çalışırım bilmiyorum ama çalıştığım sürece sloganım:

Kadınlar kadınlara yardım ediyor/ öz yardım için yardım!..

ÇİÇEKÇİ KADIN YÜREĞİ-M

E
m
i
n
e
S
a
p
m
a
z

Istanbul'da değişik mekanlarda çiçekçilere rastlarız. Taksim'de yolboyu, Üsküdar'da rıhtım boyu gibi...Çoğumuz derin pazarlıklar yaparak çiçeğimizi alır, kandırılmamış olmanın sevinciyle de gururla yolumuza devam ederiz. Aynı insanlar, büyük büyük mağazalardan, pahalı pahalı alışveriş yaparken bu "şansı" yakalayamamanın sıkıntısını bile yaşa-ya-mayız! Marka eşittir kalite olduğundan mıdır, yoksa özlü sözümüz "malın pahalısı ucuz"dan mı etkileniriz bilinmez. Pahalı ve "kaliteli" mal almanın sevincini de yaşarız...lyi...yaşayalım da(!) alacağımız bir deste çiçek için olmadık pazarlıklar yapanlarımızı da hep yadırgadığımdan çiçek alırken pazarlık yapamadığım gibi bir de fazla vermeyi yeğlerim.

Çoğunluğu kadın olan çiçek satıcıları, yazın sıcaklığı, kışın soğuğu demezler. Bir çoğumuza göre basit iş olan çiçek satıcılığı yaparken, bunların kıymetinin anlaşılacağı, kimliklerinin kabul göreceği bir dünyayı düşler dururum. Aynı zamanda çingenedir ya bu satıcılar...

Aylar önce Üsküdar iskelesindeki "çiçekçi kadın"a yaklaştığımda, içimden pazarlık yapmak istemememin, cüzdanımda da yeterli paranın olmayışının sıkıntısını yaşadım. Biraz da "politik" olmanın

etkisiyle de olacak, sıcak bir merhabayla, içinde bulunduğum durumu açıklama ihtiyacı duydum.

Dedim; bugün çok zor bir günümdeyim. Umutla umutsuzluğun bıçak sırtı kadar yakınındayım. Bir arkadaşımdan telefon geldi, kız kardeşi genç bir öğretmen. Göz kanseri imiş, birkaç aylık ömrü kalmış, ona umut vermeye gidiyorum! Bir arkadaştan mektup aldım; yirmi yıl önceden tanıdığım bir çocuk, şimdi otuzbeşinde bir baba ve müebbet hapis! Ben bunlara umut dağıtmak zorundayım. Sen de bana umudundan ne verirsin dedim...Aldığım çiçeklerin arasına bir tanede karanfil koymasını rica

P
ê
n
c
↑
û
s
i
s
e

alışmıştık. Neydi taleplerim: Kadın çalışmasıydı. Bağımsız, bir yere dayanmadan bir takım çalışmaları. O ne diyordu peki. Beğenmiyordu. Hayır aslında tam bunu da demiyordu. Hissettiriyordu. Ben durmadan onu görmekte ısrarcı oluyordum. Dudaklarındaki alaycı gülümsemeyi görmeden. Diyordum ki, zaten bir avuç ilgili, okumus Kürt kadınlarıyız. Birçok şeyin önünü açabiliriz, açmak da ancak mütevazı çalışmalar ile olur. Bunu yaparken de birbirimizi görmezden gelmeyecek, çalışmayı yapanların, yürütenlerin boyutuna bakıp değerlendirmeden. İlk arayan ben olsam ne olacak ki. Prestijim mi sarsılacak ? İnsan olmanın, sosyal davranmanın üstün bir ölçütü var mı ? Kriter ne ki ? Bende, bizde eksik olan kariyer mi? Kariyer nedir ? Bu toplumdaki yerleri kim belirlemiş; kim sunmuş, dağıtmış? Para o da yok. Beden ölçülerim 60-90-60 da değil. Ben ölmeliyim. Güzin abla da yok. "Ah cici kızım mühim olan para, mal mülk, ölçüler değil. Şunu yap, bunu giy..." diye önersin bana. Arkadaşıma yapışmaya devam ediyorum. O anlatıyor ben dinliyorum. Kimseyi beğenmediğini görüyorum. Bu arada İgneleniyorum da. Başka birgün de kadın çalışması yapan bir yerdeyim. Toplumda kadın olarak karşılaştığımız zorluklar konuşuluyor. Hava çok sıcak, yanımda tayt getirdim. Ama giyemiyorum. Gözlemlerim kimse giymiş mi ona göre bende cesaretlenip giyeceğim. Arkadaşım hemen atlıyor. Eleştirel bir şekilde soruyor. "Birinin giymesi mi gerekiyor senin giymen için? Yanıtım klasik. "Ne yapayım. Bu ülkenin çocuğuyum." Yine araya giriyor. Ben bu laflardan bıktım. Hep bunu söylersiniz. Üzülüyorum, İçime kapanıyorum. Düşünüyorum. Kadın çalışması yapan ve kadın dilini önemseyen benim duygularına ki yanlıştta olsa hoyratça yaklaşıyor. O kuruma da ben gittim. Çalışmalarımızı götürdüm. Onlar aramadılar. Çünkü çok önemli değildi, konular arası işbirliği. Onların çalışmalarını önemsedim. Farklı çalışmalar yapmamıza

rağmen. Oysa hepimiz kadın çalışmasının çok can alıcı bir sorun olduğunu söyler dururuz. Acaba bu kurumlardan birinin diğerinden daha saygın bir ayrıcalığı var veya olmalı mıdır? Oysa o kadın arkadaşımın beni anlaması, desteklemesi gerekirdi diye düşünüyorum. Çünkü o da erkeklerin bulunduğu çalışmaların olumsuz havasını solumuştü. Kendimi iknaya çalıştım. Kırılmalı mıyım ? Hayır arkadaşımın bu tavrına kızmama rağmen bu ülkede büyüdüğümüzü, komplekslerimizle, eksikliklerimizle birbirimize hoşgörü gösterememe anlayışı ile büyüdük. Zorlanacağız, kırılacağız, birbirimizi beğenmeyeceğiz. Sonuçta bunları aşacağız. Ayaklarımız yere basacak. Arkadaşlarımı görmeye devam ediyorum. Ben arıyorum, bekarım çocuğum yok. Onların vakti yok, evlenmişler, çocukları var, İş kadını olmuşlar. Kendilerine göre arayanları, çevreleri, evleri, arabaları var. Böyle şeylerle uğraşmazlar. Sağolsunlar onları aramıyoruz diye onlar da yakınmıyorlar bizim gibilerden. Ama aranmadıkları, yakındıkları arkadaşları da var. Kısmen işi aşı olanlar. Dinliyorum. Ne diyebilirim ki. Değişmişiz. Güzel yaşama olan özlem telaşı içindeler. Zaman ilerliyor. Kaybedecek vakitleri yok.

Herkesin kendi doğrusu var. Doğrularımızı birbirimize dayatıyoruz. Olmayınca daralıyoruz. Seçici oluyoruz. Seçicilik ölçütü de değişiyor. Sonra beraber çalıştığımız kadın arkadaşlarımı düşündüm. Birbirimizin acılarını, üzüntülerini, duygularını paylaşıyor muyuz? Hayır. Birbirimize yakın değiliz. Kadın çalışması kolektif anlayışımızı, kendi subjektif doğrularımıza göre anlıyoruz. Yoksa abartıyormuyum ? Kural böyle mi? Bunlar gereksiz ayrıntılar mı ? Çok kalabalığız. Böyle yaşayanlar, yaşadıklarında hep yalnızlar mı ?

Başka bir gün sendikadayım. Söz döndü doladı Jujin'e geldi. Bu arada feminizim ile ilgili, erkek arkadaş kendi

tesbitlerini biz oturan üç kadına anlatmaya başladı. Hep o anlatıyor. Ju-jin'in yazılarına da sık sık atıfta bulunarak. Dikkatli okuduğunu anlıyorum. Adile Hanım'ı , kadının aşkını, kadın gruplarını yanımdaki kadın arkadaşların daha dikkatli okumalarını istediğimi anladım. Erkek arkadaş daha dikkatli okumuş. Aşkın kadına erkeğe göre ayrılamayacağını söyleyerek devam ediyor. Kadın kocasının çorabını yıkamazsa kurtulacakmış gibi. Zorla araya giriyorum. Kadın sadece sisteme karşı savaşmış evde de klasik rolüne devam etse daha mı kolay özgürleşir ? Ama o bu paralele devam ediyor. Seksenden sonra feminizmin ortaya çıkışını kuşkululu bulduğunu belirtiyor. En sonunda ailesini örneklemeye başlıyor. Kendi çözümüne hayran olmamızı istiyor. Kızkardeşini amcasının oğluna istemişler. Ama kızkardeşi istemiyor. Bu ağabeyin yardımı da "ben karışmam kızı sorun o son kararı versin." Dört yıl boyunca kızkardeş direnmiş, başka isteyen de yok, amca oğlu da onu bekleyince sonunda kızkardeş mağlup olmuş. Ağabeyini arayıp ilk müjdeyi ona vermiş. Sevgili ağabey hemen gitmiş. Oğlan tarafı başlık vermek istemiş, abi başlığa direnmiş. Ben, başka türlü yardımcı olamaz mıydın diye sorunca. " Kendisi kararını versin diye oldum daha nasıl olayım." Oysa kendisi şehirden yalnız yaşıyor, çalışıyor, "yanına alabilirsin," okuma yazması yok çevreye uyum sağlayamaz, sıkılırdı. Peki öğretmensin, okuma yazma öğretemez miydin? Yanıtı; **Benim kızkardeşim okusa ne olacaktır.** Evet bu da solcu abinin tesbitleri. Yani sistem değişinceye kadar kadınlar kaderlerine razı olacaklar. Sistem değişirse bir günde her şey değişecek. İknâ edemediği amcası, babası o zaman hemen ikna edilecekler. Of be dört saat konuşmuşuz seninle X Bey. Bir kez daha kadın çalışması deme kararımın isabetliliğini anlayarak ara veriyoruz. Başka bir gün yine beni yakalayınca devam ediyor. Bu sefer de Ju-jin'in tirajını, kitlesini ve ülkemiz gerçekliğini konuştuk. O ara daha önceki konuya atlayıp bir ara

kızkardeşini yanına getirdiğini, ama sıkılıp dönmek istediğini söyledi. Ben de, ona normal olduğunu ancak sabırla bu ortama alışabileceğini belirtince nihayetinde bir haklısın diyebilirdi. Ama sonra "amcamın oğlu ile aramızda kan döküldü." Yine bireysel kurtuluşun çözüm olmadığını tekrarlıyor. Bireysel kurtuluşla sistemin birlikte gidebileceğini belirtince X Bey artık başı önünde dinliyor. Üzülmeye başlıyorum ve düşünüyorum. Hiç olmazsa okuyarak sorguluyor. Oysa okumadan radikal konuşanlar daha bir çekilmez oluyor.

Bir başka arkadaşımın Tiyatrodayız. İyi de oldu. Çok da ihtiyacım vardı. Ben seyrediyorum. O devam ediyor.

- "Benimkisi de evli." Oyun bitişi sordum.

- Seninki kim. (onbeşyüzlük taşralı kız bilmezliğiyle)

- Canım kim olacak anlattım ya sana .

-Anlattın ama arkadaş olduğunu belirttin. Cinsellik yok, arada bir elimi tutuyor, sarılıyor, anlarsın ya. "Manzara koydum denk gelir " yaşamadığım bir deney. Ona tavsiyelerde de bulunamazdım. Bu arkadaşımın yirmi yıldan sonra birbirimizi gördük. O anlattıkça Türkiye'de yaşanan çarpıklık bu kezde yalın biçimde ortaya çıkıyor.

Bu defa politik bir kadın arkadaşımın Sema'yla bütün bunları konuşuyorum. Kadın çalışması , kadın dili ,kadın sevgisi diyoruz, bunlara uygun davranışları göremediğimi tam tersine bunları, politik olmayan çevrede bulduğumu. Sema bunlara katıldığını "çok eleştirdiğimiz erkek egemen olan örgütlü dönemimizde dahi çok hoş şeyler yaşadığımız düşünüyorum. Birinin dişi ağrısa koşardık, mutluyduk..Oysa daha çok mutlu olmamız gereken kadın çalışması deyip karar kıldığımız bu ortamda egemen yaklaşımlar var." Denilebilir ki 20 yıl öncesinin koşuluyla şimdiki koşullar aynı değil. **Yine de sevgi üretilebilir. Üretilmelidir de. Çünkü kadın çalışmasının olmazsa olmaz koşuludur.**

FARKLI KADINLARIN KAFASINDAKİ ve HAYATINDAKİ ERKEKLER

KÖSESİNDEN
KIYISINDAN
ÖYLESİNE BİR
SOHBET

“Diyarbakır ve İstanbul’da
birkaç kadınla kafalarındaki
erkekleri konuştuk.”

RÖPÖRTAJ -6

Bu ülke, binleri bulan faili meçhullerin yaşandığı ve kanıksandığı bir yer. Bu rakamlara, yakınlarını da eklediğimizde trajik boyut daha büyür. Bu ailelerin herbiri ayrı ayrı trajik bir öyküdür ve yaşamlarıyla tarihe malzemedir. Azize’ de bu ailelerden birinin mensubudur, öldürülenin kardeşidir. Azize on yıllık evli, liseyi dışardan bitirmiş iki çocuk annesidir.

- Evet sen de bu coğrafyanın bir gerçeğisin ve bana ilginç geliyorsun. Bu nedenlerle seninle konuşmak ve bunu okuyucularla paylaşmak istiyorum. Çünkü seni tanıdığım kadardı. Şimdi ise örtündüğünü görüyorum.

Bana göre abim öldüğünde yaşam bitti benim için.

-Yaşamın bittiği yerde örtünme mi?

Evet, yaşamla olan bağlarımı koparmak için. Çünkü saçımı taramak, makyaj yapmak, giyinmek anlamını yitirdi benim için. Abim benim bütün varlığımı. Gözümü onunla açtım. Babam yoktu. Bize kol kanat gererdi.

Mutluluğum o oldu. Şimdi her yerde onu görüyorum. Sanki yaşıyorcasına. Çocuklarım da olmasaydı benim için hayat biterdi. Sadece ben değil, herkes de onu beğeniyordu. Ya da bana öyle geliyor. Bir tek kötü hareketini görmedim.

-Yani örtünmenizin İslami inançtan olmadığı ortaya çıkıyor bu konuşmada.

Şu da var, bu genç yaşta abimin ölmesi kader, cennet ve cehennem olayını getirdi. İmam, hoca; “O artık şehittir. Eli ayağı bağlı ve bu şekilde öldürülen kişi mutlaka şehittir. Siz kendinize bakın “ dedi. Namaz da kılmaya başladım. Eskiden de oruç tuttuğum zaman namaz kılardım. Abim gibi bir insanın bir daha yeryüzüne geleceğini sanmıyorum. O din, mezhep, fakir, zengin ayırmıyordu.

- Seni anlıyorum sevgi boyutunda. Ayrıca faili

*Bu ülke, binleri
bulan faili
meçhullerin
yaşandığı ve
kanıksandığı
bir yer. Bu
rakamlara,
yakınlarını da
eklediğimizde
trajik boyut
daha büyür.
Bu ailelerin
herbiri ayrı
ayrı trajik bir
öyküdür ve
yaşamlarıyla
tarihe
malzemedir.
Azize' de bu
ailelerden
birinin
mensubudur,
öldürülenin
kardeşidir.*

meçhullere giden binlerce insanın ölümü zaten bir trajedi, bir vahşet. Kendisine insanım diyen herkes bundan etkileniyor, etkilenir. Ancak kendi yaşamını bu şekilde onun anısına endekslemen bana doğru gelmiyor. Bu bilim anlamında da , din adına da böyle. Bunların aileleri toplumun her alanında çalışmalıdır. Ki bana göre bu tarz davranmak onların anısını da yaşatmaktır. Bilmiyorum diyorum ya. Sanki ben onunla nefes alıyorum gibi geliyordu. Dedim ya çocuklar da olmasaydı daha kötü olurdu. Zaten artık hiçbir şeyden de zevk almıyorum.

-Yaşama karşı bu denli boşvermişliğini onun saygısına da saygısızlık olarak düşünüyorum. Anlattığın ve tanıdığım kadarıyla kadınların kapanmasını istemeyen bir insandı. Bu durumunu o da onaylamazdı.

Evet bunlar ona da ters geliyordu. Mesela biri öldüğünde uzun süre yas tutmayı fazla benimsemezdi. Düşüncesini bildiğim halde ölümünü kabullenemiyorum.

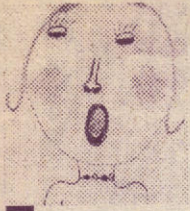
- Sen o durumda olsaydın aynı davranışı o gösterir miydi?

Hayır. Zaten bunlar ona ters geliyordu. Yine de doğru diyorsun. Böylesi durumlarda kadınlar daha fazla etkileniyor. Bizde de öyle oldu. Ben ve ablam daha çok etkilendik.

- Bu faili meçhullerin amaçlarından biri o kişileri imha etmek idiye diğeri de ailesini, yakınlarını ve toplumu sindirmektir. Bu İddia , başarılı mı? Kimine göre evet, kimine göre tam tersi oldu. Binlerce küskün insan yaratıldı mı?

Biz kösemize sinmemişiz. Azize'yi kimse örnek almasın. Azize tek bir insandır. Hüseyin Değer, tek değil binlercesi var.

Evet, Azize'yle konuştum. Acısı savaşların, cinayetlerin arka perdesinin nasıl tahribatlar yarattığına güzel bir örnektir. Diğer ilginç sonuç da, kadınların yaşadıkları acıların, yaşamlarını etkilediği ve çoğunlukla da bu acıların ilk mağdurunun yine kadınlar olduğuydu. Evet bu söyleşide de bu tesbit yalın bir biçimde ortaya çıkıyordu.

HAYATIMIZIN KAPTANLIĞINI YAPABİLME

Uzun zamandır düşündüğüm, kaleme almakta ihmalkar davrandığım bir konu. Ihmalkarlık mı? Yazı yazmak korkusu mu? Belki ikisi de... Bugüne kadar yazı yazmak, sosyal-siyasal konularda görüş bildirmek erkeklere ayrılan alanlar olduğundan; bu alanlara girmek isteyen kadınlardan olan ben, bu alanlarda yürürken toplumun doğrudan ya da dolaylı içselleştirdiği bu düşünceden arınmakta o denli zorluk yaşıyorum.

Konuşmaktan, yazmaktan çekinmek, insana özgü olmakla birlikte kadını dört duvar arasına tıktırır bu gelenekçi, erkek egemen kültürü yaşama biçiminde okumak, yazmak, özgür ve onurlu insan olma çabaları çok anlamlı... Ailede, okulda, sosyal çevremizde, iş yaşamımızda, partilerde hep birileri bizim hayatımız için düşüncelerini söyler, bunlara uymamız istenir. Bunlara uyduğumuz ölçülerde takdir edilir, onay alır, kendi benliğimizden,

kişiliğimizden o denli de uzaklaşırız. Zaman zaman söylenenlere karşı çıkacak gücümüz olduğunda da kadın olarak ya edepsiz ya saygısız ya da kötü kız, kötü anne, kötü eş olur çıkarız.

Yaşamı bazen bir denize benzetmekten kendimi alamıyorum. Bu deniz bazen öylesine duru, bazen dalgalı, bazen de kasırgalar esercesine deli dolu. İşte bu yaşam denizinde kadınıyla erkeğiyle sanki dünya denilen koca bir gemiye binmişiz de bu gemideki filikalarla küçük kayıklarda zaman zaman uluslar, devletler düzeyinde yer almış gibiyiz.

Dünyanın pek çok ülkesini, henüz ülkeleri olmayan ulusları, bu ulusları oluşturan insan topluluklarını düşünüyorum. Kadını, erkeği, genci, çocuğu...

Yaşam denizinde gemiler, kayıklar en küçük kayıkta da aile denilen bir insan kümesi var. Bu ailede baba kaptan, anne ve çocuklar da

Ancak bu denli erkek kaptanlı ülkeler, evler olduğunu ve üstelik de erkeklerin kaptanlığını birbirleri üzerinde iktidar kurmak ve biz kadınlar üzerinde iktidar kurmak için kullandıklarını düşünürsek. Biliyorum bu yaşam denizinde geri hizmette tutulmaya çalışılan, ayak işlerinde kullandırılma ya çalışılan biz kadınların işi çok zor. Ancak bu zorlukları başaracak olan da o güçlü insan yüreği olan biz kadınların en büyük silahı...

tayta gibi. Diğer büyük gemilerin, yatların, motorların, tüm araçların büyük bir çoğunluğunun kaptanı erkek, babalar, abiler, kocalar, sevgililer...

İşte tüm mesele; yaşamı ve kendini sorgulama, hayatı yaşamamanın anlamı ise emekten, dostluktan bahsettiğin anda çıkıyor. Kendi hayatınla ilgili karar verme (pardon düşünce önce geliyor) Bunu gerçekleştirmek için çaba sarf etmeden bir sürü engel, sorun ve zincir seni bekliyor.

Yaşam denizinde kendi hayatının kaptanlığını yapmak konusunda en yakınların bile, hemcinslerin, annen, kızkardeşin, halaların, teyzelerin, (erkeklerin kaptanlığını doğal ya da tanrı vergisi gibi kabul edenler) sana karşı çıkmak için birleşik bir çephe kuruyorlar. "Sen kadını otur oturduğun yerde, akıllı uslu çocuklar yetiştir. Sen kim bu yaşam denizinde kendi hayatına kaptanlık etmek kim?"

Bu söylemlere rağmen yüreğiyle, aklıyla hareket eden kadınlar,

bu yaşam denizinde ben de varım diyen kadınlar, henüz sayıca dünya nüfusuna göre çok değiller. Ancak bu denli erkek kaptanlı ülkeler, evler olduğunu ve üstelik de erkeklerin kaptanlığını birbirleri üzerinde iktidar kurmak ve biz kadınlar üzerinde iktidar kurmak için kullandıklarını düşünürsek.

Biliyorum bu yaşam denizinde geri hizmette tutulmaya çalışılan, ayak işlerinde kullandırılmaya çalışılan biz kadınların işi çok zor. Ancak bu zorlukları başaracak olan da o güçlü insan yüreği olan biz kadınların en büyük silahı...

Sevgili kadınlar, yaşam denizinde kendi hayatımızın kaptanlığını yapmak, sistemlere, dış koşullara, gücümüze (sayıca az olmamıza rağmen) mümkün.. Yaşam denizinde kendi kayığının kaptanlığını yapan kadınların çok fazla olduğu bir dünya dileğiyle...

İSTANBUL'DA

Songüüül, Songül..., Songüül, Songül...

Songül, bodrumda odun kırıyordu. Ben ve Su ise, onun bize ulaşamayacağı bir yerden, demir parmaklıkların ardından, hiç ara vermeden sesleniyorduk ona.

Songüül, Songül..., Songüüül
de, Songül...

KART- KURT

Ta ki iyice kızdırıp, bizi kovalamak için harekete geçirinceye kadar. Songüüüüül, Songül..., Songül, Songüül...

Gündüzlerimizin korkulu rüyası, Fatin Hoca Köşkü'nün genç, kadın bekçisi Songül.

Turan'ın içip içip, her gece dövdüğü kadın, Songül.

Çığlıklarına kayıtsız kaldığımız, yüzünü hayal meyal hatırlayabildiğim Songül.

Zaman zaman bizleri evine alıp, Fatin Hoca'nın eşyalarının olduğu odaya girmemize izin veren Songül.

Yasak odadaki, yasak piyanonun tuşlarına gizlice dokunmak için kolladığım Songül.

Düşlerimin gizli odası, odadaki tılsımlı eşyalar, hiçbir tılsımı olmayan sıradan domatesler, boncuk işlemeli kapalı kutular, gizli keşiflerimizin mekanı çatıkadı ve üstünde tepindiğimiz taş plaklar.

Songüül, Songül...

Neden içtiğini bilmediğimiz, genç yaşta ölen Turan'la evli, üç çocuklu genç kadın, Songül.

Çocukluğumun unutmak istemediğim kadınlarından, Songül.

Songül'ü unutmamalıydım, çünkü o, henüz bilmediğim bir şiddete ait olan sesin sahibiydi. Ve benim, bu sesle ilk tanışıklığım Songül'le oldu. O çığlıklar, bir erkeğin şiddetinin sesiydi.

Biz küçükler ne olduğunu anlamazken, büyükler ise herhalde,

onların kendi iç meselesidir

diye sadece susarken,

Songül'e olan oluyordu ve o,

her gece üç çocuğu ile birlikte

BAŞI KIZIL

dayak yiyordu. Kulaklarımızın hemen üstünde.

Çığlıkları ile uyuyamayıp, sabahları bu çığlıklar üzerine yorumlar yapıyorduk .O eski Fransız okulunda küçükleri ve büyükleri ile biz sakinler.

Songül'ü unutmamalıyım. Çünkü o, sesiyle bana, her kim olursa olsun çığlıklara kayıtsız kalmamak gerektiğini öğretti.

Ve bugünlerde onu daha sık hatırlamamı gerektiren şeyler oluyor etrafımızda. Yüreğime çöreklenip kalan eski bir acı depreşiyor yeniden.

Sesler büyüyor, sesler çoğalıyor.

GÖÇMEN

Ve her yerde kayıtsız beyaz pencereler birbiri ardısına kapanıyor yine kayıtsızca.

"Nefes daralıyor" Ve bizler; havasız kalmış, su yüzeyine çıkmaya çalışan balıklar gibiyiz.

Saydam sınırlar, havası alınmış bir yaşam ve acılarımızla bi başına. Songüül, Songül...

Kürtler ağlıyor.

Songül yalnız.

İçlerine akıttıkları gözyaşlarına sadece kör Crustacealer tanık.

İçimizde bize ait, sadece bizim bildiğimiz mağaralarımızda yaşayan karanlık seven kör Crustacealer.

Songüüül, Songül.

Kürtler, Songül kadar yalnız, Songül, Kürtler kadar...

Songül'ü unutmamalıyım.

Adı hecelenmeyen bir sa- vaş

Bir soğuk, bir sıcak.

Bir sıcak, bir soğuk.

Ortasında, tılsımı olmayan "O" bildik gürbüz domatesler yalnız.

Ve şimdi,

"ora"da, "bura"da "o"

domateslerden başka ne kaldı?

Geçtiği her yerde derin izler bırakan postalların altında.

Yeşil kırmızı, tılsımlı ve

ezilmiş, "O" domateslerden

başka.

Sevgili arkadaşım,

"Söz bitti." diyorsun ya.

Belki de şimdi, zaman; yalnız olmayı ve yola yalnız da devam edilebileceğini öğrenme zamanı.

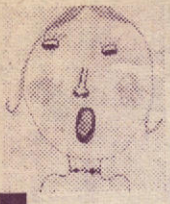
ORA' LI

BİR

KADIN

OLMAK

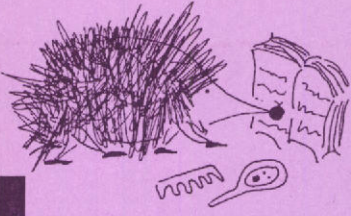

Arjin Kadın Grubu kendini feshetti

Arjin Kadın Grubu olarak kadın hareketinde tanınan ve kendi ifadeleriyle "13 Mayıs 1997' de Leyla Qasım'ı anma şölenini organize ederek" faaliyet sürecini başlatan, **Arjin Kadın Grubu** kurucu ve emekçileri, faaliyetlerini fesh etme kararı aldı ve bir bildiri ile kamuoyuna sundular.

" Kamuoyuna" başlıklı açıklama yazılarında kuruluş amaçlarını "Kürt ve kadın olmaktan kaynaklı ezilmişliklerine dönük bilinçlendirmek ve harekete geçirmek amaçlı başlatılan Bağımsız Kürt Kadın Grubu çalışmaları içerisinde yer aldık, UDK derneği ile çalışmalarımızı devam ettirdik" şeklinde ifade eden Arjin kadın grubu daha sonraki örgütlenme çalışmalarına da değinerek grubun geldiği aşamada Kadın Vakfı projesi etrafında örgütlendiklerini ancak burada yaşanan anlaşmazlığı da şu sözlerle açıklıyorlar "Kürt kadınlarının kendi ezilmişlik zincirlerinin kırılması mücadelesinin uzun erimli, bir o kadar da sancılı bir süreç olduğunu düşünerek politik kitle "tabanı oluşturma" kaygısından uzak, Kürt ve kadın olma bilincini yükseltme ve dayanışma nitelikli çalışmaları önemseyen bu mantığımız bir grup kadının dar grup çıkarları adına çalışamaz duruma geldi..." Bu çalışmalarının bitirilmesine tepki duymayan kadın kurumlarını da "Yaptığımız her çalışmada, saldırıya uğradık. Saldırılara demokratik kadın kurumlarının sessiz kalışı böyle boyutlanmasını sağladı." şeklinde eleştiren Arjin; "...Bulduğumuz her platformda, kaleme aldığımız her bildiride ülke kadın gerçekliğinden uzaklaşmayan ve bunun bir gereğini hep esas aldık. Kürt kadın örgütlenmesinin bugünden yarına ertelemeyen yürütülmesinin savunuculuğunu yaptık, tahrip edilmesini engelleyemedik. "Bu anlamda başlangıcında iyi, güzel ve doğru programlarla çıktığımız yolun bir bölümünü oluşturan gerici mantıklara rağmen tamamlamış bulunuyoruz." şeklindeki ifadeleriyle de bu çalışmalarını bitirdiklerini dile getirdiler. Kadın hak ihlallerinin sürdüğü, taleplerimizin gerçekleşmediği sürece kadın mücadelesinin devam edeceğini, ister tek tek, ister grup halinde de olsak bu mücadelenin mutlaka içerisinde olacaklarına inanıyor kendilerine bundan sonraki çalışmalarında başarılar diliyoruz.

*Jujin ile dayanışma gösteren Arjin Kadın Grubu'nun, varlığını ortadan kaldırdığını ilan eden metinden alınmıştır.

NE DE DİLER?

* Dergiyi çok güzel buldum. Birinci sayısını da çok sevdim. Ama son sayıdaki "Sevgisiz Çocuk, Al Sevgim Senin Olsun", "Oğlum Ermeni Olduğumu Biliyor" şeklindeki öyküler ve Serdil'in babasıyla ilgili yazısı beni çok etkiledi, çok hoşuma gitti.

Naşide/Kadın Sağlığı

* Net bir tarz yok. Tarz ve ilkeleriniz olmalı. Hiyerarşi zaten yok, onu çok sevdim. Bağımsızlık ilkesi beni yaklaştırdı dergiye. Dağınıklık var ve dergi grubunun eğitime ihtiyacı var. Kadın perspektifi konusunda yazılarda rastgelecilik var. Bir gündem planı olmalı.

Ferda/Diyarbakır

* Jujin'in duyarlı okları sistem içerisinde bazı kesimlere bataabilir, oklarının gıdıklamadığı malum. Jujin'in evrensel boyutu yakalaması an meselesi, dergi emekçilerini yürekten kutlarım.

Musa Dinç/Diyarbakır

* Ben dergiyi erkek arkadaşlarla konuşurken, Hatice Yaşar'la ilgili röportaj ilgimi çektiğinden dolayı tanıyıp tanımadıklarını sordum. Aldığım cevap çok hazımsız, cahilce ve çirkin oldu ve kadın dergilerinin bu anlamda da çok gerekli olduğunu anladım.

Sevinç/Diyarbakır

* Dergiyi bütünüyle daha okumadım. "Kediye Matem" fıkrasında geçen "Diyarbakır'ın kırosu" bana çok kaba geldi. Ne yazık ki kıroları doğuranlar da bizim kadınlarımız, analarımızdır. Kıro kelimesine kıl oldum. O yazının kendisi de bir tecavüz değil mi? Dostça selamlar. →

Ömer/Diyarbakır

* Sistemin şekillendirdiği erkeğin, bu kadar üstüne gitmeyi siyasi bir kompliman olarak görüyorum. Düşman belli, iktidar kimde belli. Gerisi hava civa...

Metin Açın

* Çok boyutlu ezilen kürt kadın kimliğini yazıya ve sevimli bir dergiye dönüştüren Jujin çalışanlarını kutluyorum

Ahmet Çakmak/Diyarbakır

* Dergiyi çok beğeniyorum. Bir çaba var. Durağan değil hareketlilik var. Ama hayalim pırıl pırıl kapaklı, kalabalık kadroların çalıştığı dinamik bir dergi. Ve inanıyorum Jujin bu özellikleri yakalayacak. Kürt kadın gruplarıyla ilgili röportajların tanıklar yitirilmeden yapılması kadın tarihinin objektif olması anlamında da zorunlu ve gerekli. Belki de kitaplaşması veya derginin özel eki şeklinde çıkması daha ilginç olmaz mı?

Fatma/Diyarbakır

Siyah eleştirciler, cinsiyet baskısı nasıl erkekler onun varlığını kabul etmeden değişmezse, ırkçı baskıların da beyazlar, ırkçılığa katkılarını görüp ırkçı fikir ve uygulamalara karşı harekete geçmedikçe değişmeyeceğini ileri sürdüler. Kadınların ırkçılık konusundaki bilinçlenmesinin sınırlı olduğu yerlerde bunu başarmak çok güçtür. Bu konuda beyaz kadınların epey politik çalışma yapmaları gerekir. Yoksa, beyaz ırkçılıkla başa çıkmanın tüm yükü, gene siyah ve etnik azınlıklara mensup kadınların sırtına binecektir.